

Rapport

Det irländska ordförandeskapets konferens

www.eu2004.ie

Människor som lever i fattigdom

Delaktighet genom dialog

(Participation is a two way street)

Tredje europeiska mötet om människor som lever i
fattigdom

Palais d'Egmont, Bryssel,

28-29 maj 2004

Konferensen organiserades med stöd av

Europeiska kommissionen
Avdelningen för fattigdomsbekämpning vid Belgiens socialförsäkringsmyndighet, Service Public
Fédéral Sécurité Sociale

och med hjälp av
Europeiska nätverket mot fattigdom (EAPN)

EAPN
Rue du Congres 37-41
B 1000 Bryssel

Denna rapport finns i tryckt version på engelska och franska och i elektronisk version på bulgariska, danska, nederländska, finska, tyska, grekiska, ungerska, italienska, polska, portugisiska, spanska och svenska.

Rapporterna kan laddas ner från EAPN:s webbplats www.eapn.org

Medverkande

Projektsamordnare: Micheline Gerondal
Författare till rapporten och ansvarig för enkäten: Margo Gorman
Fotografi: Mathias Horemans

Tryckeri och grafisk formgivning:

Förord av det irländska ordförandeskapet

En av de största utmaningar som medlemsstaterna gav sig i kast med vid Europeiska rådets möte i Lissabon år 2000 var att ta krafttag för att utrota fattigdomen till 2010. Det övergripande långsiktiga målet är således inte bara att minska fattigdomen utan att utrota den, varför ett samlat grepp måste tas för att uppnå målet till 2010. Det är inte tillräckligt att förbättra det offentliga stödet för människor som lever i fattigdom och social utestängning utan grundläggande förändringar måste till och orsakerna angripas för att få bukt med de problem som fortfarande finns kvar i Europa. Vi måste visa beslutsamhet i våra ansträngningar att komma till rätta med dem.

Med hjälp av den öppna samordningsmetoden och de nationella handlingsplanerna mot fattigdom och social utestängning arbetar medlemsstaterna gemensamt för att möta dessa utmaningar. Man inser att det inte räcker med statliga åtgärder och åtaganden för att utrota fattigdomen utan att det krävs ett samhällsengagemang, där alla berörda parter agerar i samråd.

Självfallet hör människor som lever i fattigdom till de viktigaste aktörerna i detta avseende. Det är de som har erfarenhet av fattigdom och lider av dess konsekvenser som därigenom har väsentliga insikter om dess orsaker, vet hur man bäst utrotar den och vad som bör prioriteras.

Det irländska ordförandeskapet gläder sig därför åt att kunna främja samråd på EU-nivå med denna viktiga part genom vårt värdskap för det tredje europeiska mötet om människor som lever i fattigdom den 28-29 maj 2004. Mötet stöds även av Europeiska kommissionen, Belgiens regering och Europeiska nätverket mot fattigdom (European Anti Poverty Network, EAPN).

Jag vill framföra mitt tack till samtliga inblandade för deras stora insatser i samband med förberedelserna av mötet och särskilt till alla deltagare vars ansträngningar gjorde det till en stor framgång. Jag vill dessutom framföra ett särskilt tack till deltagarna från de nya medlemsstaterna, eftersom detta var det första mötet i sitt slag i den utvidgade unionen. De gav diskussionerna en ny dimension och kommer helt klart att bidra till att fattigdomsutrotning förblir en av EU:s viktigaste prioriteringar.

Mötets tema "delaktighet genom dialog" (Participation is a two way street) framhävde vikten av att regeringar på såväl nationell nivå som EU-nivå sätter sig in i fattiga människors levnadsförhållanden, så att de fullt ut kan ta hänsyn till deras svårigheter och förslag vid utformningen av politiken. Texten i det irländska ordförandeskapets meddelande till ministerrådet den 1-2 juni 2004, som speglar resultatet av diskussionerna kring detta tema, återges i denna rapport.

Rapporten ger generellt sett en utmärkt redovisning av konferensens innehåll och det är vår förhoppning att den ska bli allmänt spridd bland människor som lever i fattigdom, bland dem som arbetar med de fattiga, regeringar och alla andra berörda parter i Europeiska unionen.

Jag uppskattar mycket Marie-Josée Jacobs löfte, Luxemburgs minister för familjefrågor, social solidaritet och ungdomsfrågor, att det luxemburgska ordförandeskapet kommer att stå värd för mötet nästa år. På så vis kan detta bli ett viktigt årligen återkommande inslag för att bekämpa fattigdom och social utestängning.

MARY COUGHLAN, parlamentsledamot
Minister för sociala frågor och familjefrågor

Anmärkning: Efter detta möte har Mary Coughlan tilldelats andra ansvarsområden. Nuvarande minister för sociala frågor och familje frågor är parlamentsledamoten Seamus Brennan.

Innehåll

Del 1: Introduktion

Bakgrund

Ordförandens reflexioner

Meddelande från det irländska ordförandeskapet till ministerrådet

Del 2: Konferensrapport

Öppningssession

Erfarenhetsutbyte: rapporter från de olika arbetsgrupperna

Dialog mellan panelen och deltagarna

Avslutande kommentarer

Reflexion: från teori till praktik

Del 3: Enkät

Frågeformulär

Exempel

Bilaga I: Program

BILAGA II Deltagarförteckning

Del 1: Introduktion

Bakgrund

Vid Europeiska rådets möte i Lissabon (2000) kom man överens om att utveckla en EU-strategi och ta krafttag för att utrota fattigdomen i Europeiska unionens länder till år 2010, och vid rådets möte i Nice (december 2000) fastslogs gemensamma mål för denna strategi. Ett av de mål man enades om var att se till att mobilisera samtliga aktörer, däribland även människor som lever i fattigdom, i detta arbete.

Som en följd av detta organiserade det belgiska ordförandeskapet (2001) ett europeiskt möte om människor som lever i fattigdom och utestängning, vilket 2003 följdes av ett liknande initiativ under Greklands ordförandeskap i Europeiska unionen. Vid dessa möten framhölls vikten av att människor som lever i fattigdom själva deltar i processen och det framkom tydligt att ett sådant deltagande förbättrar kvaliteten på såväl beslutsfattande som genomförande. Detta tredje europeiska möte om människor som lever i fattigdom i EU-länderna, som organiseras av det irländska ordförandeskapet (2004) med stöd av Europeiska kommissionen och Belgiens regering, är därmed en fortsättning på processen. Dessutom har Europeiska nätverket mot fattigdom (EAPN) bidragit med tekniskt bistånd och logistiskt stöd.

Detta tredje europeiska möte om människor som lever i fattigdom ägde rum strax efter EU:s utvidgning, så Irlands ordförandeskap kunde glädja sig åt att till detta möte för första gången välkomna delegationer från Europeiska unionens nya medlemsstater. Detta gav möjlighet till nya kontakter och tillförde nya insikter och metoder för att bekämpa fattigdom och social utestängning.

Det grekiska ordförandeskapets rapport om det andra europeiska mötet om människor som lever i fattigdom och social utestängning till rådet för sysselsättning och socialpolitik i juni 2003 innehöll ett antal förslag. *Inte minst framhölls att medlemsstaterna måste intensifiera sina ansträngningar att främja fattiga människors delaktighet på alla nivåer och utveckla organisatoriska nätverk.* Syftet med det tredje fattigdomsmötet var att

ta fram åtgärder för att på alla nivåer främja fattiga och socialt utslagna människors delaktighet och stärka eller utveckla organisatoriska nätverk för att underlätta detta.

För att bidra till detta beslutade det irländska ordförandeskapet i samarbete med Social Exclusion Programme Committee och EAPN att utföra en enkät för att ta reda på i vilken mån sådana organisatoriska nätverk ges stöd. I enkäten efterfrågas åtgärder som främjar fattiga människors deltagande och huruvida denna delaktighet varit till nytta när man utformat de nationella handlingsplanerna för social integration, som är centrala för EU:s strategi för social integration. Ledamöter i Europeiska kommissionens Social Exclusion Programme Committee och Europeiska nätverket mot fattigdom har sammanställt svaren på nationell nivå. Resultaten av enkäten finns i del 3 i denna rapport.

Innan det tredje fattigdomsmötet ägde rum träffades delegationer från de olika länderna för att förbereda sina bidrag till mötet. Detta gav möjlighet att ta upp ämnen och utarbeta frågor mot bakgrund av deras lokala och nationella erfarenhet. Dessa frågor, som inspirerats av människors egen erfarenhet och analys av fattigdom och social utestängning, stimulerade till en dialog på hög nivå under det tredje mötet.

Flertalet deltagare vid konferensen var människor som lever i en verklighet av fattigdom och utestängning och som tillsammans med andra försöker förbättra såväl den egna situationen som den egna familjens och gruppens. Bland deltagarna fanns även fältarbetare och företrädare för frivilligorganisationer som bekämpar fattigdom. Även många representanter för EU:s institutioner liksom ledamöter i kommittén för social trygghet och Social Exclusion Programme Committee deltog.

Det europeiska mötet om människor som lever i fattigdom och utestängning ersätter inte det arbete som utförs av de talrika organisationer och nätverk vars uppgift är att tillvarata dessa människors intressen. Det är snarare ett uttryck för den vikt som EU:s ordförandeskap fäster vid att ge röst åt människor som lever i fattigdom och utestängning och en illustration av betydelsen av att de engagerar sig i organisatoriska nätverk som underlättar deras delaktighet i samhället.

Ordförandens reflexioner

De tre europeiska mötena om människor som lever i fattigdom har fört EU-medborgare från samhällets botten till dess topp, från dess utkanter till dess centrum, från höghusområden, läger, härbärgen, bakgator och glömda byar och ensliga platser till ett palats, Palais d'Egmont, där EU:s statsmän brukar sammanträda. Dessa möten har en revolutionerande potential. Det tredje mötet, som hölls i maj 2004, visade att framsteg gjorts sedan de två tidigare men det framkom även att mycket mer återstår att göra.

Vilka förväntningar hade jag? Jag hade reflekterat över hur fattigdomen under lång tid varit en politisk fråga i Europa. Först fattigvårdslagstiftningen, sedan utredningar och undersökningar i slutet på artonhundratalet, därefter framväxten av välfärdsstaten i mitten av förra århundradet, upptäckten av välfärdsstatens brister, återupptäckten av fattigdomen på 1960-talet under den europeiska integrationens första år. I Romfördraget, som den europeiska integrationen började med, nämns varken fattigdom eller social utestängning, men den ekonomiska nedgången och "välfärdsstatens kris" på 1970-talet ledde sannolikt till att EU tvingades erkänna problemet och göra något åt det.

På 1970-talet fanns fattigdomen på den nationella dagordningen i endast ett fåtal länder. Sedan dess har frågan förts upp på agendan i flertalet länder och efter hand har fattigdom och social utestängning fått allt större plats på EU:s bord tack vare de initiativ som ledande aktörer tagit och den uthållighet de visat prov på inom ramen för EU:s arbete. För länder inom EU, och möjligen även för länder utanför EU, har EU:s institutioner spelat en viktig roll för att se till att fattigdomen diskuteras och åtgärder vidtas, så att situationen sakta men säkert förbättras.

De tre europeiska programmen mot fattigdom var början på det hela. Under det första och det andra europeiska programmet mot fattigdom, på 1970- och 1980-talen, tycktes man i enlighet med tidsandan i avsevärd utsträckning lägga vikten vid lokala åtgärder och ansvaret på de fattiga själva. Man såg problemet som en brist på samordning (av politik och tjänster på nationell och lokal nivå) och lösningen låg i att mobilisera de lokala krafterna, som även skulle omfatta de fattiga, men bidragen var låga. Senare på 1980-talet ändrades inställningen, då "nyfattigdomen" kom att ses som ett hot mot de mer utsatta i den välbeställda majoriteten och man insåg att införandet av den inre marknaden och industriell omstrukturering även hade en social baksida. År 1989 blev en vattendelare för politiken i Central- och Östeuropa, då "folkets makt" i ett historiskt ögonblick vann över statlig kontroll. Detta år blev även en vattendelare för socialpolitiken i EU. "Social utestängning" blev den nya termen och man sökte nu orsakerna i den nationella politiken och dess misslyckanden att förhindra utestängning. I det tredje EU-programmet, Fattigdom III, bibehölls idealet om de fattigas delaktighet men betoningen lades nu på de statliga organens roll på regional och lokal nivå och på hur de kunde och borde vidta samordnade och effektiva åtgärder tillsammans med arbetsmarknadens parter för att bekämpa social utestängning. Nu var det staterna som fanns i fokus.

Efter Fattigdom III-programmet blev det ett avbrott när man började ifrågasätta EU:s behörighet att ta itu med fattigdomsproblemet. Lösningen kom genom Amsterdamfördraget (1997) som formellt tillåter att Europeiska rådet uppmuntrar samarbete mellan medlemsstater i frågor om "social utestängning". Detta banade väg för de beslut som fattades vid Europeiska rådets möte i Lissabon 2000 om att ta krafttag för att utrota fattigdomen och att främja en större social sammanhållning. Senare samma år beslutade rådet i Nice om ett nytt politiskt initiativ, nämligen de nationella

handlingsplanerna mot fattigdom och social utestängning, för att sporra samtliga medlemsstater att anta ett aktivt, genomtänkt och omfattande politiskt angreppssätt för att främja social integration. Följande år, 2001, kännetecknade inledningen på denna process i hela EU. Samma år ägde det första europeiska mötet om människor som lever i fattigdom rum.

Under dessa trettio år har alltså "människor som lever i fattigdom" i europeiska länder övergått från att vara *objekt* för, och deltagare i, lokalt baserade fattigdomsprojekt till att bli *subjekt*, och likvärdiga deltagare, i konferenser på EU-nivå om nationell och europeisk fattigdomspolitik.

Det var en ära för mig att vara ordförande vid det tredje europeiska mötet om människor som lever i fattigdom. Det var en ära för mig att före, under och efter mötet arbeta tillsammans med det irländska ordförandeskapet och med eldsjälarna i den EAPN-kommitté som verkligen gjorde sitt yttersta för att organisera allting till deltagarnas bästa. Det var en ära att möta ministrarna från Irland, Belgien och Luxemburg och kommissionens tjänstemän som visade sitt personliga engagemang för samråd och dialog om fattigdom på EU-nivå, men framför allt var det en ära för mig att möta alla deltagare. De delade med sig av sina erfarenheter och farhågor, såväl sinsemellan som till organisatörerna och de särskilt inbjudna gästerna. De berättade om svårigheter och insikter, om vad resten av oss kan lära av dem om fattigdom och om vad som kan och bör göras åt det.

Jag urskiljer tre huvudsakliga mötesteman, som vart och ett representerar både redan uppnådda mål och löften som återstår att uppfylla. De motsvarar följande tre åtgärdsnivåer:

- 1) Erfarenheter och synpunkter från människor som själva lever i fattigdom måste tillvaratas.

Egen erfarenhet av fattigdom: Inte ens de kunnigaste och villigaste maktbärarna kan klara av att utforma politik, program och metoder för att bekämpa fattigdom och social utestängning om de inte vet vad det innebär att vara fattig, och de enda som kan beskriva hur det är, är de fattiga själva. De europeiska mötena om människor som lever i fattigdom visar att detta kan låta sig göras. Vid det senaste mötet fick vi sålunda ta del av levande berättelser om fattigdomens många ansikten, så som den ser ut idag. Nya problem uppstår ständigt. Bland annat diskuterades vilka följder det kan få när allmännyttiga företag, som vatten- och elbolag, konkurrensutsätts och myndigheterna inte är tillräckligt lyhörda. Vidare framkom att bristande tillgång till informationsteknik är en ny form av fattigdom för barn. Vi hörde även om hur unga människor kidnappas och utnyttjas i andra medlemsstater, vilket visar på en ny och brutal europeisk människomarknad. Det fanns emellertid även många "goda nyheter" om de initiativ som fattiga själva, liksom olika organisationer och organ, har tagit och som tar hänsyn till deras rättigheter och val.

- 2) Fattiga människors deltagande i utformningen av politiken på nationell nivå måste formaliseras.

Samråd på nationell nivå: Den utmärkta enkät som presenteras här i rapporten visar att det finns en rad olika metoder för att främja fattiga människors deltagande i beslutsfattande på nationell nivå. De närvarande ministrarna kunde rapportera om initiativ som tagits i hemländerna för att låta myndigheterna ta del av röster från samhällets botten. Den information som kom fram kan ge uppslag för nationell planering och kan i sin tur tas upp till diskussion vid Europeiska rådets möten och leda till att åtgärder vidtas. Terminologin och

samrådssystemen varierar mellan länderna. I Irland och i Belgien finns "partnerskapsavtal", som innebär att organisationer för och med fattiga deltar tillsammans med arbetsmarknadens parter. I Luxemburg har frivilligorganisationerna fått rätt att sitta med i *Conseil Supérieur*, i Frankrike finns sedan 1998 ett nationellt råd för att bekämpa utestängning (*Conseil National de Lutte contre les Exclusions*) och i år har ett meddelande till allmänheten om kampen mot utestängning infogats i den franska handlingsplanen. I Danmark, slutligen, finns ett råd för utsatta grupper. Många fler länder skulle kunna ta efter dessa initiativ.

Mötesdeltagarna ansåg dock att det finns nackdelar med samtliga samrådssystem. Ibland tjänar brukarsamråden inte de fattigastes intressen utan dem som har det lite bättre. På samma sätt kan samråd om social trygghet leda till förbättringar för starkare intressen och inte för dem som har det sämst. I vilken utsträckning kan enskilda komma till tals och inte bara organisationer? Och hur mycket tolerans finns det för lobbyister och "bråkmakare", även när det gäller ett vällovt syfte?

Om inget annat skapar de nationella metoderna för samråd och kommunikation, och dessas anknytning till de nationella regeringarna, förutsättningar för att koppla ihop människor som lever i fattigdom med EU:s system för beslutsfattande. Regeringarna är de viktigaste aktörerna på den europeiska scenen.

3) Ytterligare åtgärder behövs på EU-nivå.

EU-åtgärder: Som jag tidigare nämnt har EU:s institutioner, eller åtminstone de som sysslar med sociala frågor, spelat en förtjänstfull och progressiv roll när det gäller fattigdomsbekämpning och de har även påverkat utvecklingen på nationell nivå. Enligt de gällande EU-fördragen är gemensamma initiativ för att få bukt med social utestängning tillåtna och möjligheten förutses även i förslaget till EU:s konstitution. Den öppna samordningsmetoden och de nationella handlingsplanerna för social integration har redan börjat ge utdelning för fattiga människor i Europa. Det finns dock ett men, och ett viktigt sådant: EU är främst inriktat på ekonomiska frågor och så som läget ser ut i dag kommer sociala problem först på andra plats. Av den orsaken är det inte bara de fattiga som kommer till korta utan även socialministrarna, på såväl nationell som europeisk nivå, befinner sig i underläge. Trots de spänningar som finns mellan politiska och sociala rörelser måste politiker och påtryckningsgrupper samverka. Av det skälet ligger det i de fattigas intresse att de regeringsmedlemmar som tar sig an fattigdomsfrågor stärks i dragkampen med andra ministrar, som har andra intressen. Det är det som gör socialt reformarbete så komplicerat, eftersom reformvännerna ofta kommer i kläm. De ministrar som deltog i mötet lovade dock att ta med sig vad som framkommit till Europeiska rådet och där, liksom i sina respektive regeringar, verka för fortsatt förändring.

Vi måste tro att ju fler politiska samråd och diskussioner som hålls om fattigdomsfrågan, desto bättre blir förutsättningarna för att göra gemensam sak. Men om detta ska bli verklighet måste vi ordna fler europeiska möten om människor som lever i fattigdom.

Séamus O' Cinnéide
Jean Monnet-professor i europeisk socialpolitik
National University of Ireland, Maynooth

Meddelande från det irländska ordförandeskapet till ministerrådet, juni 2004

Med stöd av Europeiska kommissionen och i samarbete med Belgiens regering och Europeiska nätverket mot fattigdom anordnade Irlands ordförandeskap det tredje europeiska mötet om människor som lever i fattigdom i Bryssel den 28-29 maj 2004. Följande viktiga punkter behandlades under mötet:

Medlemsstaterna anstränger sig för att uppfylla Lissabonstrategin om krafttag för att utrota fattigdomen och främja en större social sammanhållning. I detta arbete deltar människor som lever i fattigdom i allt större utsträckning. Det finns många exempel på god praxis på detta område i de olika medlemsstaterna.

Nästa steg är nu att bredda och fördjupa processen ytterligare.

1. De nationella handlingsplanerna för social integration måste sättas i verket och utvecklas ytterligare. Planerna har visat sig mycket effektiva för att behålla fattigdomsbekämpning högst upp på såväl den nationella som den europeiska politiska dagordningen och de har även sporrat de olika intressegrupperna att delta. Människor som lever i fattigdom är de viktigaste aktörerna och måste dras med i processen.
2. Deltagandet måste dock organiseras noga och ges tillräckliga medel för att vara effektivt. Det är en angelägen social investering som bidrar till att uppfylla målen för de nationella handlingsplanerna och till en större social sammanhållning.
3. Delaktighet kräver dialog. Regeringarna måste både ge och ta, vilket förutsätter öppenhet och effektiva åtgärder för att efter hand möta de utmaningar som identifieras. Det krävs delaktighet när handlingsplanernas genomförande övervakas och utvärderas, när användningen av indikatorer för att mäta framsteg på nationell nivå granskas och när jämförelser görs med andra medlemsstater. Utbyte av information, erfarenheter och bästa praxis mellan de 25 medlemsstaterna är ett centralt inslag i den öppna samordningsmetoden, inte bara för regeringarna utan för samtliga aktörer och särskilt de som lever i fattigdom. De behöver få kunskap om vad som kan göras för att få bukt med fattigdomen och vad andra medlemsstater kan uppnå med hänsyn till ekonomiska och andra omständigheter. Det är angeläget att man i samband med den föreslagna strömlinjeförningen inte minskar, utan tvärtom ökar, erfarenhetsutbytenas slagkraft.
4. Fattigdomens orsaker är komplicerade och varierade. Samtliga grupper som lever i fattigdom måste komma till tals och få möjlighet att ge uttryck åt sina farhågor. De grupper som under konferensen ansågs vara i behov av särskilt stöd var invandrare och etniska minoriteter, offer (särskilt barn) för människohandel, de som lever i undermåliga bostäder, hemlösa, människor med funktionshinder och ensamstående föräldrar.
5. Fattigdomens mångfacetterade natur gör att många olika ministerier måste medverka, såsom de med ansvar för hälsa, utbildning, bostäder, ekonomi samt rättsliga och inrikes frågor.
6. En avgörande källa till fattigdom är för många diskriminering. Människor som lever i fattigdom har kunskap om olika orsaker till diskriminering och om hur man ska komma till rätta med den. Deras medverkan i åtgärder för att bekämpa diskriminering måste främjas och uppmuntras.

Det irländska ordförandeskapet noterade följande synpunkter:

- Medlemsstaterna bör, i samarbete med alla andra aktörer, bygga vidare på och fördjupa fattiga människors delaktighet på alla nivåer i ansträngningarna att med kraft utrota fattigdomen och främja en större social sammanhållning.
- Medlemsstaterna och kommissionen bör se till att människor som lever i fattigdom kan delta på ett meningsfullt sätt när det gäller övervakning och utvärdering av hur de nationella handlingsplanerna för social integration genomförs och i utarbetandet av kommande planer. Denna medverkan måste underlättas, vilket fullt ut beaktas vid strömlinjeformningen av den öppna samordningsprocessen och särskilt med hänsyn till handlingsplanerna.
- Europeiska kommissionen bör se till att de fattigas intressen beaktas till fullo i debatten om strukturfondernas framtid och när man ser över EU:s socialpolitiska agenda.

Irlands ordförandeskap välkomnar Luxemburgs löfte, som gavs vid mötet, att ansvara för ett nytt möte i Bryssel under landets ordförandeskap 2005, och upprepar det grekiska ordförandeskapets förslag till ministerrådet 2003 om att kommissionen och de följande ordförandeskapen ska ombesörja organisationen av dessa möten som en del av det årliga arbetsprogrammet (som den årliga rundabordskonferensen).

Del 2: Konferensrapport

Öppningssession

Ordförande:

Professor Seamus O' Cinneide, University of Maynooth, Irland

Huvudtalare:

- Gerry Mangan, företrädare för det irländska ordförandeskapet
- Marie Arena, minister för offentlig förvaltning, social integration, jämställdhet och storstadspolitik, Belgien
- Marie-Josée Jacobs, minister för familjefrågor, social solidaritet och ungdomsfrågor, Luxemburg
- Odile Quintin, generaldirektör för generaldirektoratet för sysselsättning och socialpolitik, Europeiska kommissionen
- Isabelle Leborgne, Association Action Partenariat International Economique et Social, deltagare i det andra fattigdomsmötet

Ordförande **professor Seamus O' Cinneide** öppnade det tredje fattigdomsmötet på det irländska ordförandeskapets vägnar. Han påminde församlingen om den långa historia som arbetet mot fattigdomen har i Europa:

"Med tanke på hur ekonomiska frågor i dag dominerar den globala marknaden är det lätt att vara cynisk när det gäller det sociala Europa, men i 30 år har faktiskt EU tagit fasta på fattigdomsproblemet och sett till att åtgärder vidtagits för att komma till rätta med det."

Ordföranden önskade huvudtalarna och övriga deltagare välkomna och uppmanade till öppen dialog och givande erfarenhetsutbyten under de följande dagarna.

Det irländska ordförandeskapets företrädare **Gerry Mangan** hälsade deltagarna välkomna på **Mary Coughlans** vägnar. **Coughlan**, som är **minister för sociala frågor och familjefrågor**, hade bett honom framföra hennes välgångsönsknningar för mötet, hennes förväntan inför att delta i mötet i ett senare skede, särskilt i de avslutande diskussionerna, och hennes engagemang för Europeiska rådets utfästelse att ta krafttag för att utrota fattigdomen till 2010. Sedan den 1 maj 2004 delas detta mål av tio nya medlemsstater och Gerry Mangan gav företrädarna för dessa en särskild välkomsthälsning. Han fortsatte därefter med att citera social- och familjeminister Mary Coughlan:

"De nationella handlingsplanerna för social integration som vi nu håller på att genomföra visar på hur komplex uppgiften att utrota fattigdomen är, eftersom den inte har en enda orsak eller lösning och fordrar att såväl regeringar som samhället i sin helhet engagerar sig. Min erfarenhet av att utforma handlingsplaner i Irland har tydligt visat hur många olika aktörer som krävs för att utveckla och genomföra planerna. Det behövs akademiker och experter för att analysera orsaker och tänkbara lösningar, arbetsmarknadsparter, såsom arbetsgivare och fackföreningar, och stöd från det civila samhället. Stödet från frivilligorganisationer som arbetar med människor som lever i fattigdom är särskilt betydelsefullt, eftersom de har en särskild förståelse för dessa frågor. EAPN är en god företrädare för dessa grupper. Vidare måste regeringarna finnas med, i synnerhet

socialministerierna, som möter internationell solidaritet och får stöd genom Europeiska unionen och Europeiska kommissionen. Framför allt är det väsentligt att fattiga människor engagerar sig, som vet vad det vill säga att vara fattig, vad deras fattigdom beror på och vilka lösningar som måste till för att utrota fattigdomen och göra det möjligt för dem att uppnå den livskvalitet som resten av oss tar för självklar. Det är därför som detta möte är en så central del i processen. Vi är Belgien stort tack skyldiga för landets fortsatta engagemang och stöd, och från Irlands ordförandeskap är vi glada att kunna se till att processen fortsätter. Om vi verkligen ska lyckas med att utrota fattigdomen måste vi lyssna på de människor som lever i fattigdom. Jag lovar att rapportera till mina ministerkollegor om resultaten från mötet och hoppas på ett klart och kraftfullt budskap att framföra till dem."

Marie Arena ansåg att det tredje fattigdomsmötet var viktigt för deltagandeprocessen, som måste vara uthållig och lyhörd för behov och önskemål.

"Detta tredje möte är en signal för behovet av ett årligen återkommande evenemang. Fattigdom finns fortfarande kvar i en rad olika former, vilket framgår av statistiken, såväl i ekonomisk mening som i form av bristande tillgång till utbildning och ny teknik".

Ett antal åtgärder har vidtagits genom de nationella handlingsplanerna för social integration men de måste förstärkas. Ett socialt Europa är inte något abstrakt begrepp utan en kamp på en lång rad olika nivåer som måste tydliggöras. För att synliggöra detta arbete är det nödvändigt att visa hur ett socialt Europa fungerar och vi måste säga vår mening rent ut. Det måste finnas en kommunikation med gräsrotterna, och vi måste se till att det finns sunda socialförsäkringssystem som tillgodoser grundläggande behov och tryggar en plats i samhället för var och en.

När det är svårt att leva upp till Lissabonstrategin finns det de som anser att vi ska ge upp kampen. Jag menar att vi måste förnya och intensifiera våra ansträngningar. Vi måste göra mer än att hjälpa människor ut ur fattigdomen, vi måste se till att människor inte hamnar i fattigdom. Det måste även finnas länkar till ministerier på nationell nivå, såsom den koppling som finns till avdelningen för lika möjligheter i Belgien för att nå framgång."

Marie Arena berömde organisatörerna för den öppna dialogen vid detta tredje möte och såg fram emot att höra budskapen till rådets möte. Hon betonade vikten av att deltagarna för med sig dessa budskap tillbaka till de länder som är representerade.

Marie-Josée Jacobs inledde med att säga att det var en ära för henna att delta i detta tredje fattigdomsmöte. Hon hänvisade till rapporten från det andra mötet, som framhöll att deltagandeprocessen av beslutsfattarna kräver en verklig förmåga att lyssna. Jacobs är själv övertygad om värdet av att "lyssna" och "mötas" och framhöll att

- "man lyssnar mycket bättre när den som talar till en ser en i ögonen" och att
- "kvaliteten på de politiska besluten höjs när de människor som direkt påverkas av dem får föra fram sin sakkunskap".

"Som minister för social solidaritet har jag alltid försökt träffa de människor som berörs direkt av de beslut som jag har ansvar för, men självfallet är det lättare i ett litet land som Luxemburg!"

Jacobs fortsatte sedan med att ange några viktiga principer som illustrerades med exempel.

"I dagens samhälle baseras inte längre socialpolitiken, i synnerhet inte integrationspolitiken, på välgörenhetstanken utan på ömsesidiga förpliktelser. Samhällets skyldighet att ge alla tillgång till anständiga levnadsvillkor bör svara mot individens skyldighet att göra nödvändiga ansträngningar för att uppnå detta. Principen om ömsesidiga förpliktelser ger de behövande värdighet, eftersom de blir aktörer och inte bara biståndstagare. I rapporten från det andra fattigdomsmötet görs detta helt klart:

'Deltagande är en rättighet och inte en förmån'.

Jag drar mig till minnes en slutsats från Europeiska rådets möte i mars 2004, som tycks ha särskild relevans mot bakgrund av de frågor som fört oss samman idag. Europeiska rådet uppmanar medlemsstaterna att bygga upp 'partnerskap för reform', som ska främja det civila samhällets medverkan på de politikområden som lyfts fram genom Lissabonstrategin. Beträffande socialpolitiken bör partnerskapen bemöda sig om att stärka medborgarnas aktiva deltagande i byggandet av ett socialt Europa. Om Europeiska rådets förslag följs kommer partnerskapen att inrättas på nationell nivå i samtliga medlemsstater. Jag är säker på att dessa partnerskap kommer att intressera er!

Ett partnerskap som omfattar samtliga aktörer förutsätter aktiv medverkan från alla medborgare – alltså er. Jag vill gärna ge ett exempel från Luxemburg: Den 6 maj 2004 antogs en ny lag som ger frivilligorganisationer som arbetar mot fattigdom och social utestängning rätt att bli medlemmar i det höga råd (Conseil Supérieur) som ger anvisningar i politiska frågor. Detta symboliserar en förskjutning i politiken mot ett bredare deltagande av det civila samhället.

På detta sätt ges människor som lever i fattigdom inflytande genom organisationer som företräder dem, vilket naturligtvis kan vara en besvikelse för dem som önskar direkt medverkan. Mitt svar på det är att påminna om att våra demokratier bygger på representativitet. De organisationer som företräder fattiga människor är dessas 'allierade', som bygger broar mellan de fattiga och de civila myndigheterna. Myndigheterna i Luxemburg är väl lämpade att ta hänsyn till deras budskap.

Jag önskar er framgång i ert arbete och vill ge er ett löfte för framtiden. Luxemburg vill gärna under sitt ordförandeskap anordna det fjärde fattigdomsmötet i samma anda av stöd och samarbete som präglade det tredje mötet och tillsammans med EAPN, Belgiens regering och Europeiska kommissionen.

Odile Quintin inledde med att framhålla att det tredje fattigdomsmötet är ett uttryck för EU:s åtagande att utrota fattigdomen, vilket är en av de största utmaningar som de sociala trygghetssystemen står inför. Därför är den väg EU väljer för att reformera systemen av central betydelse för alla aspekter av social trygghet. Samtidigt kan reformen endast lyckas om de människor som lever i fattigdom deltar aktivt i kampen mot utestängning. Det sociala Europa bör gynna alla, både genom att arbetstillfällen skapas och att utestängning bekämpas. Det vore meningslöst om det bara fanns till för företag och politiker.

Sedan EU i december 2000 beslutade att samordna den nationella politiken i kampen mot utestängning har man antagit ett viktigt mål, nämligen att alla aktörer ska involveras och mobiliseras, och främst människor som lever i fattigdom. Enligt Europeiska unionens stadga om grundläggande rättigheter har var och en rätt till en värdig tillvaro med tillräckliga resurser, vilket

förutom mat och boende även gäller hälso- och sjukvård samt utbildning. Därmed är den kamp som förs mot fattigdomen, i synnerhet på lokal nivå, en logisk följd av denna rätt till ett värdigt liv.

Den tid då politiken utformades av några få ämbetsmän som 'visste' vad som var bäst finns inte längre. Idag är det allt viktigare att lyssna till människorna, innan de politiska besluten fattas. Ett exempel på detta gavs vid det första seminariet om gemensam granskning (peer review) på området för social integration, som ägde rum i april i Stockholm. Vid seminariet framkom att de planer som utarbetas av lokala föreningar var viktiga inslag i lokala strategier i kampen mot social utestängning. Mycket mer återstår dock att göra för att få till stånd strukturer som leder till att fattiga människor ges inflytande. Det är dock uppmuntrande att se, att sedan de nationella handlingsplanerna för 2003 utarbetades har flera länder stärkt inflytandet för utestängda människor och samråden med de frivilligorganisationer som företräder dem.

Medan somliga nationella handlingsplaner fortfarande är mer av beskrivande rapporter än strategiska handlingsplaner visar ändå 2003 års planer att många medlemsstater är beredda att stärka kampen mot utestängning genom en mer integrerad metod och ambitiösare mål. Dessutom har en del länder lyckats få ned antalet människor som lever i bestående fattigdom.

Avmattningen i ekonomin och den stigande arbetslösheten i vissa länder har lett till ett ökat antal människor som riskerar att drabbas av fattigdom, främst utsatta grupper, samtidigt som mentala hälsoproblem, alkoholism och narkotikaberoende fortsatt skadar och försvagar våra samhällen. Dessa lokala förhållanden motiverar att kampen mot utestängning integreras i en mer omfattande ram där modernisering och reform av de sociala trygghetssystemen kombineras med en strategi som direkt inriktas på de människor som har det svårast. På EU-nivå har integrationen, eller 'strömlinjeförnyelsen', av de gemensamma målen för reformen av pensionssystemen, kampen mot social utestängning och moderniseringen av hälso- och sjukvårdssystemen redan börjat och väntas vara avslutad 2006.

De tio nya medlemsstaterna ska lägga fram sina första nationella handlingsplaner i slutet av juli, och tack vare detta möte kan handlingsplanerna ta ytterligare hänsyn till de fattigas mest grundläggande behov. I de nya medlemsstaterna, där det civila samhället fortfarande, alltför ofta, inte är tillräckligt organiserat eller utvecklat, bör de första handlingsplanerna uppmuntra de politiskt ansvariga att lägga ribban högre. Föregående möten har visat vikten av tillräckliga finansiella och mänskliga resurser för att stimulera fattiga människors medverkan, men det fordras även tid, både för själva deltagandet och för att skapa ömsesidigt förtroende och respekt mellan de olika aktörerna.

Vi hoppas att frivilligorganisationerna ska spurras av denna process, som tvingar var och en av oss att reflektera över strategier för att motverka utestängning, att fastställa mål och att delta i genomförandet av dem. EU:s strategi mot social utestängning förpliktigar oss att ta nästa steg. Organisationer i det civila samhället kan inte bara vara en samhällskritisk kraft. I en tid då EU:s nya konstitution gör socialpolitiken till en av den europeiska demokratins tre pelare, måste de bli aktörer i utvecklingen av denna politik.

Isabelle Leborgne inledde sitt budskap från deltagarna i det andra mötet om människor som lever i fattigdom med att påminna om de tio nya medlemsstaterna, som för med sig en våg av optimism och nya utmaningar för EU med 25 medlemmar. I de övriga 15 medlemsstaterna håller de

nationella handlingsplanerna för 2003-2005 redan på att utvärderas. Det tredje fattigdomsmötet för oss ut i okänd terräng men baseras också på arbete från de två tidigare mötena.

"Vid det senaste mötet lade vi märke till vår bristande kunskap om de nationella handlingsplanerna för social integration, som för många av oss var okända verktyg. Vidare lärde vi oss att trots verkliga svårigheter hålla viss distans, för att öka möjligheterna till analys, samtidigt som vi fullgör vår skyldighet att bära vittnesmål under mötena.

Jag har starka minnen av denna vilja att framhärda i arbetet, att upptäcka, att förstå hur deltagande fungerar och att avsätta de verktyg och medel som krävs för att göra kampen mot fattigdom effektiv. Vid den avslutande sessionen förra året kände vi oss starka och stolta över det arbete som utförts med värdighet, smärta och klarhet, men vi var också medvetna om hur långt vi hade kvar.

Vi insåg att vi inte bara kunde arbeta med varandra utan måste integreras i arbetet i de olika medlemsstaterna och inom ramen för det sociala Europa. Vi uppmanade politiska och ekonomiska partner att förena sig med oss i en ny typ av dialog. En del deltagare i detta möte bär med sig egna erfarenheter av fattigdom. Vi har en uppgift i en "deltagande" demokrati. Genom att organisera och strukturera information och förslag från detta tredje möte kommer vi att kunna skapa det nödvändiga partnerskapet med makthavare i EU och i de skilda medlemsstaterna.

Det finns uppmuntrande tecken. I mitt land, Frankrike, anordnade ministern med ansvar för att bekämpa utsatthet och utestängning i slutet av juni en nationell konferens om kampen mot utestängning och för integration. Konferensen föregicks av arbete i fyra grupper kring följande teman:

1. Att vara aktör i ett projekt
2. Tillgång till rättigheter
3. Hemlöshet
4. Boende

Regeringen lovade att utarbeta ett meddelande till allmänheten om kampen mot utestängning, vilket infördes i den franska nationella handlingsplanen. Dessa exempel har sina motsvarigheter i andra medlemsstater och visar på de positiva effekterna av medverkan med rötter i den lokala nivån.

Jag skulle vilja avsluta med ett budskap om hopp, som särskilt riktar sig till nykomlingarna:

Jean Monnet, som är en av den europeiska unionens fäder och grundare, sade: 'Vi slår inte samman stater, vi förenar människor'.

Innan arbetet i grupperna börjar skulle även jag vilja tacka EAPN, dess ordförande och hela laget för allt arbete ni lagt ner på att organisera dessa möten. EAPN ger fattigdomen i Europa ett ansikte. Jag vill också tacka det irländska ordförandeskapet för dess stöd och den partnerskapsanda som de politiska företrädarna här visar prov på. Jag vill även uppmärksamma den viktiga uppgift som tolkarna har i att hjälpa oss att förstå varandra. Slutligen skulle jag vilja välkomna var och en av er. Ni är alla ambassadörer för era hemländer och jag är säker på att ni är stolta över det."

Erfarenhetsutbyte: rapporter från de olika arbetsgrupperna

1. Blå arbetsgruppen

Ordförande: Peter Kelly, Poverty Alliance, Skottland
Föredragande: Danielle Dierckx, Belgien
Samordnare: Geza Gosztonyi, Ungern

1.1 Deltagandeprocesser:

Arbetsgruppen diskuterade deltagandeprocesser ingående, och särskilt processer på lokal och nationell nivå. Vidare utbyttes erfarenheter om kopplingen mellan social och ekonomisk diskriminering.

Kopplingen mellan social och ekonomisk diskriminering
"Vi kräver bara vår rätt. Om man får ett tillstånd, innebär inte det att man har rättigheter. Före EU blev det faktiskt bättre för romerna på dessa områden och vi hade färre problem än nu." Deltagare från Italien
"Förhållandena blir allt sämre och lagstiftningen tuffare. Jag är tveksam till hur lagstiftningen förändras. Vi känner oss utestängda och bortstötta. När ett land accepterar migranter är det fritt fram att utnyttja dem." Deltagare från Spanien
"Jag arbetar med romer i Spanien. Vi är en etnisk minoritet i Europa och överallt stöts vi bort i ekonomisk, social och kulturell mening. Efter EU:s utvidgning kommer vi att vara en stor minoritet i Europa." Deltagare från Spanien
"Jag satt i fängelse i Italien i 20 år. Det är svårt att delta i dagens samhälle. Ibland känner jag mig helt hjälplös. Nu arbetar jag med tidigare straffade och försöker lära dem att inordna sig i samhället. Man kan inte bara kräva att staten ska göra något. Vi måste också arbeta med upplysning och information. Ibland har vi att göra med tidigare straffade eller missbrukare, men först och främst är de människor. Vi måste försöka påverka och i första hand på de lägsta myndighetsnivåerna. Tjänstemännen måste lära sig att förstå folket och hur viktigt det är med delaktighet." Deltagare från Italien

Ett av de viktigaste ämnena som diskuterades i arbetsgruppen var deltagarnas erfarenhet av att inte kunna delta på lika villkor. Det är främst asylsökande, flyktingar, migrerande arbetstagare och människor från etniska minoriteter som har svårt att göra sina röster hörda. Till exempel har de tolv miljoner som är inhemska romer svårt att komma till tals, och detta misslyckande med att göra minoriteter delaktiga i Europa är ett väsentligt hinder för framsteg. Arbetsgruppen analyserade hur människor som lever i fattigdom och utestängning inte enbart stängs ute från politiken. De som utsätts för allvarlig diskriminering riskerar till exempel oftare att hamna i fängelse. Arbetsgruppen undersökte även sambandet mellan diskriminering och ett bredare deltagande i det civila samhället, vilket en av deltagarna sammanfattade i en enda mening: "Vi har rätt att finnas till och rätt till medborgarskap men dessa rättigheter märks inte i det dagliga livet." Ett exempel på god

praxis från Spanien visade hur kampanjer kan sammanföra människor och få dem att övervinna sin frustration.

Ett exempel på god praxis från Spanien
<p>"Aqui vivo; aqui voto" (Här bor jag, här röstar jag) Under kampanjen ordnade vi en rad aktiviteter och krävde</p> <ul style="list-style-type: none">
▪ ändrad lagstiftning och
▪ att utlänningar skulle få delta på samma sätt som de lagligen bosatta i landet. <p>Vi såg till att utlänningar och politiker fick kontakt med varandra och ordnade skuggval med imiterade röstsedlar. Aktionen fick stor uppmärksamhet i medierna med rubriker som "6 000 migranter förvägras rösträtt".</p>

1.2 Ett finskt exempel på deltagande

I arbetsgruppen fortsatte diskussionen om enkätens resultat beträffande strukturella mekanismer och om sambandet mellan fattigdomsbekämpning, åtgärder mot diskriminering och bredare deltagande i det civila samhället. Ett finskt exempel på hur strukturer kan främja deltagande lyftes fram som en illustration.

I Finland har regeringen kopplat ihop åtgärder för att bekämpa fattigdomen med utvecklingen av det civila samhället genom regeringens politikprogram för medborgarinflytande, som är ett av fyra politiska program för åren 2003-2007. Det är fråga om ett nationellt demokratiprojekt som lanserades för att uppmuntra till civilt deltagande och skapa en bättre fungerande demokrati. Syftet är att öka såväl medborgarinflytandet som valdeltagandet, att erbjuda mer demokratifostran och att stärka den representativa demokratin. Särskild vikt kommer att fästas vid att personer med lägre utbildning och unga låginkomsttagare som redan är eller riskerar att bli utslagna integreras i samhället.

Maija Pulli från **Finlands arbetslösas samarbetsorganisation (Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö, TVY)** presenterade några av de problem man haft vid genomförandet av detta politiska program. Till exempel är inte den nya informations- och kommunikationstekniken som digital-tv öppen för andra än de som har pengar. Regeringen talar om nya utmaningar. Man vill rådslå med medborgarna och öka såväl röstdeltagande som partimedlemskap. Vidare söker man efter nya former av deltagande, såväl lokalt som globalt. Det förekommer utbildning och utvecklingsarbete om medborgarfrågor. Ändå finns en risk att de många vackra orden inte ges något reellt innehåll. Konkreta och tydliga åtgärder krävs om politikprogrammet ska lyckas.

1.3 EU:s utvidgning

EU:s utvidgning ökar möjligheten att koppla ihop fattigdomsfrågor med åtgärder för att öka det civila samhällets delaktighet. Det behövs dock fler ingående analyser och ett tydligt handlingsprogram, eftersom det särskilt i de nya medlemsstaterna förekommer besvikelse över den långsamma förändringstakten.

Erfarenheter av organisationer och strukturer
<p>"I Bulgarien är många människor besvikna över att fattigdomen ökar och att man inte ser några framsteg när det gäller inflytandet. Den största framgången har varit inträdet i EAPN."</p> <p>Deltagare från Bulgarien</p>
<p>"Vi stärker nätverken genom att företräda de fattiga i olika kommittéer, som i frågor om brukarnas rättigheter. När jag var medlem i en sådan kommitté samlade jag in massor av information och gav den till mammorna. Det är ett sätt att företräda oss själva."</p> <p>Deltagare från Frankrike</p>
<p>"Vi ökar delaktigheten genom att arbeta i mindre grupper. I vårt nätverk har vi tio grupper. Många människor var själva socialt utslagna. Vi startar med dessa grupper och fortsätter att förena oss med större grupper. Därefter kan vi sätta igång vårt påverkansarbete. Det kan fungera om samarbetet stärks, så att informationen och kommunikationen nerifrån och upp och tillbaka igen fungerar bra."</p> <p>Deltagare från Storbritannien</p>
<p>"Men om man säger vad man tycker, blir de ofta irriterade. När vi tar ordet vill de alltid att vi säger det de vill höra. När de skapar nya jobb åt oss handlar det alltid om en rad dåligt betalda arbetstillfällen som inte leder till något riktigt arbete. Det är en ond cirkel från ett praktiktillfälle till ett annat. Vi borde åtminstone begära längre kontrakt. Arbetsgivarna kan anställa oss till en väldigt låg kostnad, men vad har de egentligen för ansvar?"</p> <p>Deltagare från Frankrike</p>
<p>"Vi behöver en harmonisering av indikatorerna! Annars kommer frivilligorganisationerna inte att kunna tala med en röst. Det handlar om hur man mäter delaktighet. Vi behöver också en utvärdering av de nationella handlingsplanerna. Det är synd att det inte finns någon företrädare för det franska ministerium som ansvarar för social sammanhållning här."</p> <p>Deltagare från Frankrike</p>
<p>"Jag skulle önska att alla länder ordnade den här sortens möten på nationell nivå för att på så vis påverka de nationella handlingsplanerna för social integration."</p> <p>Deltagare från Italien</p>

1.4 Nätverksarbete med nerifrån och upp-perspektiv:

I de allmänna kommentarerna framkom att bristen på delaktighet var störst där det saknas en koppling till regeringsstrukturerna. Det var dock positivt, att deltagarna vittnade om att regeringarna nu erkänner att det inte går att undvika delaktighet. Deltagande och mobilisering finns nu med på den politiska dagordningen, vilket gör en fortsättning troligare. En hel del av diskussionen kretsade kring hur organisationen bör se ut, så att människor som lever i fattigdom och social utestängning kan göra sin röst hörd. Deltagare från Frankrike beskrev hur detta kan gå till genom ett nerifrån och upp-perspektiv i nätverksarbetet som ledde till ett mera uthålligt deltagande.

Organisationsdiskussionen gällde även de olika maktnivåer som måste integreras. I vissa länder, som Frankrike och Tyskland, är den regionala nivån mycket viktig. Vissa deltagare hade erfarenhet av strukturer som var tänkta att skapa delaktighet men som drunknade i de byråkratiska systemen.

Däremot fanns positiva erfarenheter av den andra omgången nationella handlingsplaner, där delaktighet betonas starkare och vikten av synlighet, öppenhet och insyn samt ömsesidig dialog framhålls.

2. Rapport: Gröna arbetsgruppen

Ordförande: Léopold Vereecken, EAPN Belgien
Föredragande: Justyna Wilga, ATD
Samordnare: Clara Fonseca, EAPN

2.1. Från erfarenhet till spridning

- Det viktigaste ämnet för arbetsgruppen var vilken bild vi vill ge av fattigdomen och diskussionen inriktades på följande huvudfrågor:
  - Hur sprider vi information och till vem?
  - Hur förmedlar vi vår egen livserfarenhet till myndigheterna och hur vänder vi oss till dem?
  - Vad gör vi för att förbättra våra livsvillkor?

En grupp från Belgien beskrev hur en grupp människor som lever i fattigdom och som drabbats av energimarknadens avreglering bildat en effektiv påtryckningsgrupp som verkar på lokal, flamländsk, federal och europeisk nivå. Tusentals människor bidrog till utarbetandet av ett informationsblad för politiker. I projektet hävdar man att EU:s direktiv om privatisering av energisektorn gör situationen för de fattiga än svårare, eftersom avstängning av el är det första steget mot social utestängning och det uppenbart inte går att delta i samhället utan tillgång till energi. Det kan däremot gynna entreprenörer att privatisera energisektorn och en del av dem kan till och med komma undan skatt. Frågan om privatisering av allmännyttiga företag framträdde som ett av de viktigaste ämnena och visade att EU:s politik kan leda till att fattigdom och social utestängning faktiskt ökar.

En modell för mobilisering

I projektet "fattigdom och energi", som stöds av det belgiska nätverket mot fattigdom, kämpar fattiga människor tillsammans för sin rätt till energi. Det började med en grupp kvinnor i Turnhout vars el eller gas stängdes av och projektet har fått stöd från olika håll i hela Flandern. Projektet har fått direkta resultat: elen stängs inte längre av omedelbart, en enda leverantör kan inte ensam styra över det och avstängningen måste föregås av rättslig prövning. Tack vare de goda resultaten, publiciteten och politikernas intresse är deltagarna mycket motiverade att delta i möten. Gruppens utvecklingsagent ansvarar för att människorna har inflytande över ALLA delar i kampanjen, för dem samman och fungerar som kontaktpunkt.

Samarbete är mödan värt:

- Förbindelser har etablerats med andra organisationer som arbetar med samma frågor.
- Alla kontakter med samarbetspartner tas tillsammans med målgruppen.
- De krav som ställs i projektet presenteras även för experter för att se till att de är vetenskapligt underbyggda.
- Resultatet av projektet ges stor spridning. En del allmännyttiga företag önskar informationsmöten.
- Projektet drivs i dialog med de politiskt ansvariga.

Gruppens utvecklingsagent: Mieke Clymans från Priso, Steunpunt, Turnhout, Belgien

Många av deltagarna hade liknande erfarenheter och beskrev hur el- eller gasavstängningen lett till hemlöshet och familjens sammanbrott. I Danmark blev till exempel en av deltagarna hemlös på grund av hans oförmåga att betala elräkningen. Hans dryckesproblem övergick i alkoholism och ledde till att familjen splittrades. Även i Litauen har en höjning på 6-7 procent av moms på värme gjort att många fått problem att betala.

Avstängning av energitillförsel: egna erfarenheter
"I Polen är det inte bara frivilligorganisationer som inte klarar av att betala sina elräkningar utan även järnvägarna är ofta utan el. För närvarande brukar man stänga av de mindre linjerna. Det skapar arbetslöshet." Deltagare från Polen
"Eftersom staten är enda leverantör kan den ta ut mycket höga avgifter för att koppla på elen." Deltagare från Portugal
"Efter en avstängning är det oerhört dyrt att få strömmen påkopplad igen." Deltagare från Polen
"Om vattnet privatiseras kommer situationen för romerna i lägren att förvärras ytterligare." Deltagare från Portugal
"När man lever på minimiinkomsten Minimax och har barn är det svårt att betala för energi." Deltagare från Nederländerna
"I Belgien finns fem olika ministrar som ansvarar för energifrågor. Det är svårt att komma i kontakt med dem och få dem intresserade. De har alla egna hus, så de delar inte våra erfarenheter." Deltagare från Belgien

Kampanjen för samhällsservice påminner om den som föreningen Barka drev i Polen om arbetslöshet. Deltagarna vittnade om behovet av stöd, praktik, utbildning och anställningsmöjligheter. Den onda cirkeln kan brytas om det finns möjlighet och hjälp till självorganisering. Ändå är stödet ofta alltför kortsiktigt för att ge långsiktiga resultat.

Att skapa sysselsättning och utbildningsmöjligheter
"Vi talar med myndigheterna och berättar om vilket resultat vårt arbete fått. Vi visar dem hur vi utbildar oss själva, går i behandling (för alkoholister), hur vi förändrar våra liv. Vi visar dem att vi kan ta hand om oss själva. Många ministrar har sett vår skola och hur vi arbetar. Varje gång förvånas de över att jag är alkoholist och ständigt måste övervinna stora svårigheter. Och inte heller jag kunde föreställa mig att jag skulle studera i sex år och ta examen. Våra vittnesmål ger oss trovärdighet i myndigheternas ögon och vår erfarenhet har påverkat lagstiftningsarbetet, särskilt i fråga om sociala arbetstillfällen (sociala kooperativ). Det ger frivilligorganisationerna möjlighet att främja entreprenörsanda bland fattiga människor och tack vare sin ställning skapa arbetstillfällen och utbildningsmöjligheter." Deltagare från Polen

2.2 Rätt till grundläggande tjänster

Det finns en risk att de sociala trygghetssystemen blir till en sorts välgörenhet, samtidigt som andra politiska åtgärder bara ökar de ekonomiska skillnaderna. Detta förstärker delningen av Europa. Vad kan man då göra för att garantera bastjänster? Utan delaktighet är det hur som helst omöjligt. Ett tydligt exempel som baseras på arbetsgruppens egna erfarenheter är den begränsade rörlighet

som många européer har, i synnerhet som hjälpmedel för människor med funktionshinder är så begränsade.

Rätt till tjänster och stöd – inte välgörenhet
"I Finland finns en garanterad rätt till bostad, hälsovård, utbildning och information men arbetslösheten är fortfarande ett problem. Den ligger nu på tio procent och är ännu högre bland invandrare som inte talar finska. De kan varken studera eller skaffa information. Det är svårt att lära sig finska, men vi vill verkligen integreras i samhället. Vad kan vi göra så att social trygghet inte blir välgörenhet för invandrare?" Deltagare från Finland
"Förr var jag beroende av alkohol men det går inte att dränka sina sorger. Nu är jag beroende av 'Kofoed's Skole' eftersom den hjälpt mig till ett bättre liv." Deltagare från Danmark.
"Jag var tidigare heroinmissbrukare men nu har jag haft arbete i ett år, tack vare Barka." Deltagare från Polen

2.3 Struktur och organisation

Deltagarna i arbetsgruppen berättade om sin syn på strukturella mekanismer. De tog upp ett belgiskt projekt för att bekämpa fattigdom som exempel. Myndigheterna tog detta initiativ för att få till stånd samråd med föreningar, och just deltagande är den viktigaste arbetsmetoden.

"Vi fäster stor vikt vid det skrivna ordet. Vid slutet av varje möte kontrollerar vi om vi verkligen förstått vad som antecknats. Skriftliga handlingar är så viktiga därför att det ger deltagarna möjlighet att vidarebefordra innehåll och resultat till andra. Våra diskussioner är öppna för yrkesverksamma inom vård och boende men även för andra, som till exempel folk från hyresgästföreningar. Vi övar deltagarna i läsning och förståelse, så till och med juridiska experter blir ofta överraskade över hur relevanta frågor som ställs av dem som drabbats av utestängning. Vartannat år utarbetar vi en rapport som regeringen måste lämna synpunkter på."

Erfarenheten har lärt oss att vi behöver ha

- ett skriftligt mötesprotokoll,
- möjlighet att träffas och bilda nätverk,
- vilja till dialog (vilket är ovanligt när det gäller myndigheter), som grundas på ömsesidigt utbyte och inte på välgörenhet,
- garanti för att de utslagna får tillfälle att uttrycka sig och bli hörda,
- utbildning.

Andra deltagare vittnade om liknande erfarenheter.

Strukturer och organisation: erfarenhetens röst
"Vi måste bilda nätverk och hitta partner som vet hur de kan göra sig hörda, såsom fackföreningar och pressen. Aktioner och partnerskap har en snöbollseffekt."
"Det är bra med samverkan mellan olika områden, som när utslagna samarbetar med universitet för att utforma krav och projekt."

<p>"Utestängda människor kan se sig själva som aktiva och kapabla att ta initiativ för att förändra sina liv, kan uttrycka sig i föreningar, sätta i gång projekt med andra grupper, påbörja en utbildning etc."</p>
<p>"Vi har en arbetsgrupp där vi diskuterar arbetsmarknaden och vi har även kontakt med företrädare för fackföreningar och näringslivet. Vi gör noggranna anteckningar över innehållet i diskussionerna, läser om dem och godkänner dem innan de blir en slutrapport. Naturligtvis tar det här tid, liksom samråden med våra partner, men det är nödvändigt." Deltagare från Belgien</p>
<p>"I Portugal är det svårt att bilda nätverk för att hävda våra rättigheter. Regeringen skär ned på bidragen till nätverk för att försvaga dem. Därför begär vi inte så mycket, av rädsla för att förlora våra bidrag." Deltagare från Portugal</p>
<p>"Vårt projekt finansieras av de flamländska myndigheterna. De skär inte ned på bidragen för vi för en dialog med dem. Vi väljer ämnet. Volontärer utför det mesta av nätverkets arbete, som att besöka fattiga människor." Deltagare från Belgien</p>

3. Rapport: Orange arbetsgruppen

Ordförande: Robin Hanan, EAPN Irland
Föredragande: Josée Goris, Belgien
Samordnare: Klaus Boehlke, Tyskland

3.1 Framgångsfaktorer

Deltagarna i arbetsgruppen vittnade om att fattigdomen ökar i Europa samtidigt som den allmänna välfärden förbättras. Trots detta är insatserna för social trygghet sämre och mindre effektiva. I detta läge måste man fråga sig om det alls är någon vits att tala om delaktighet?

Det är dock viktigt att medverka för att se till att fattigdomsfrågorna ligger kvar på den politiska dagordningen och att öka medvetenheten, så att vi kan handla på en strukturell nivå. Deltagandet kan sägas vara framgångsrikt när det arbete som görs syns. Å andra sidan är deltagande inte tillräckligt för att rätta till sociala eller politiska åtgärder som inte genomförs.

De frågor som främst diskuterades var följande:

- En viktig framgångsfaktor är att organisationer och aktioner syns genom till exempel gatumöten, dokumentation, broschyrer, aktioner och demonstrationer.
- Vidare är det viktigt att ständigt idka påtryckning på regeringen genom att till exempel skicka post regelbundet tills deras löften uppfyllts.
- Ytterligare en framgångsfaktor går ut på att kombinera olika starka sidor och bilda nätverk av liknande organisationer med ett gemensamt mål.
- Även samarbete med andra organisationer såsom fackföreningar har visat sig vara lyckat liksom
- att bearbeta politiker och öva påtryckningar.

I arbetsgruppen framkom det att valda representanter i vissa länder avbryter den dialog som förs med föreningar. De vill inte höra på vad medborgarna har att säga och menar att sociala frågor är deras sak. Gruppen avgjorde att denna viktiga fråga borde tas upp till diskussion i plenarmötet.

3.2 Nätverk för delaktighet

När enkätens resultat om strukturella mekanismer lades fram togs en fallstudie från Irland som exempel. Det finns tio enskilda nätverk i Irland som har en formaliserad kontakt med regeringen i dess arbete med att genomföra den irländska strategin mot fattigdom. Nätverken är autonoma frivilligorganisationer som får statligt stöd. De förutsätts stödja det lokala arbetet mot fattigdom och bistå medlemmarna med att påverka den politiska utformningen för grupper och enskilda som lever på särskilt utsatta platser eller i speciellt sårbara miljöer. Ett av nätverken är inriktat på de särskilda behov som ensamstående föräldrar har.

Ensamstående föräldrar och barn: en prioritet
Maria Creighton är volontär i en lokal stöd- och rättighetsgrupp för ensamstående föräldrar. Hon berättade om hur andra irländska nätverk drar nytta av de erfarenheter man har av det irländska nätverket för ensamstående föräldrar "Open", där hon är ordförande. "Det budskap jag vill framföra idag är att om ensamstående föräldrar ges möjligheter, så tar vi vara på dem. Vi vill ha ekonomiskt oberoende och framför allt vill vi ha ett erkännande av att familjer kan se olika ut. Vi är riktiga familjer. Tanken bakom nätverk är att olika grupper ska komma samman för att utbyta information, kunskaper och stöd. Vår grundsyn har alltid handlat om självhjälp. Det är ensamstående föräldrar som leder lokala grupper och på samma sätt är samtliga styrelsemedlemmar ensamstående föräldrar. Själv var jag arbetslös och hade ansvar för ett litet barn. Genom att nätverket fick anslag från Integrationsprogrammet kunde sex av oss delta i ett utbildningsprogram. Open ordnade med barntillsyn och resekostnader, vilket var nödvändigt för att jag skulle kunna vara med. Detta var första och sista gången en organisation gav mig den typ av stöd som ensamstående föräldrar behöver."
"Många europeiska länder har väl utvecklade politiska program men tyvärr gäller det inte alls Grekland." Deltagare från Grekland
"Även i Sverige är det tufft att vara ensamstående förälder men vi får en hel del värdefullt stöd. Det är till exempel lätt att få barntillsyn och som ensamstående förälder har vi rätt att stanna hemma i arton månader med betalning. Vi får även ett extra bidrag varje månad, och vi har rätt till bostadsbidrag och betalt föräldrastöd. På så vis är vi verkligen privilegierade, men det finns ändå många barn som lider av fattigdom." Deltagare från Sverige

3.3 Materiella resurser

Ett av de viktigaste villkoren för att deltagandeprocesser ska lyckas är att grupperna har tillräckliga materiella resurser. Stöd, till exempel i form av förbättrad barntillsyn eller tillgängliga transporter, skulle göra det möjligt för ensamstående föräldrar att bli mer delaktiga. Migranter, å sin sida, hindras ofta att delta på grund av administrativa krav. De byråkratiska processer de måste ta sig igenom för att få sina papper och sin rättsliga ställning är tidsödande och komplicerade, vilket tar

på krafterna. Inte heller här finns något utrymme för delaktighet. Barn är särskilt utsatta. Stöd till enskilda och grupper som är redo att ta initiativ kan förhindra att människor fastnar i fattigdomsfällan.

Deltagande och finansiering
"Deltagande och resurser måste gå hand i hand. Om vi långsiktigt vill bekämpa fattigdomen kan vi inte ha ett anslagssystem som baseras på projekt. Vi har partnerskap för kampen mot fattigdom och om vi verkligen tas på allvar på EU-nivå borde vi få tillräckliga anslag så att vi kan komma till rätta med problemet". Deltagare från Tyskland

3.4 Brott mot mänskliga rättigheter

En bulgarisk man, vars barn kidnappats, berättade gripande om hur fattigdom är en kränkning av mänskliga rättigheter, och om hur utsatthet hos barn kan leda till människohandel. När barn från fattiga familjer förs bort görs ingenting på EU-nivå. Arbetsgruppen enades om att ta upp frågan vid den avslutande sessionen.

Människohandel
Fattigdom utnyttjas av välorganiserade korrupta och kriminella krafter i samhället. En pappas personliga vittnesmål visade på hur utsatta barn som lever i fattigdom är. Hans son, Savesin, fördes bort från gatan utanför deras hus när han var sju år. Efter att förtvivlad ha letat efter sonen i flera år i Bulgarien, bestämde han sig för att inleda en hungerstrejk utanför Europeiska unionens byggnader i Bryssel. På detta sätt ville han framhäva bristen på handling på nationell nivå och behovet av att göra något åt barnhandel på EU-nivå. "Den bulgariska polisen gjorde ingenting och när jag inledde min egen, privata utredning satte de sig emot den och sa att jag utsatte min son för fara. Savesin betyder hopp på mitt språk och han är nu en symbol för hopp för alla barn som kidnappats."

3.5. Att nå fram till beslutsfattare

Ett av de viktigaste villkoren för att lyckas med deltagandeprocessen är att politikerna är beredda att föra en dialog. Flera av de närvarande delegationerna hävdar att det inte går att komma i kontakt med makthavare. De håller sig borta från föreningar, avfärdar deras försök och vägrar att bry sig om det de anser vara "deras sak". I arbetsgruppen diskuterades hur man kan nå fram till politiker och få dem intresserade av samtal med människor som lever i fattigdom och social utestängning. Gruppen enades om att be panelen yttra sig om hur detta kan uppnås.

Medverkan vid utformning av politiken
Man uppskattar att det i Grekland finns omkring en halv miljon människor med funktionshinder. Av dessa har runt 63 procent fått sina skador från främst trafikolyckor och många av dem är unga människor. Med hjälp av EU-initiativet Equal inledde vi partnerskap med 16 organisationer i Grekland. Det främsta målet var att få människor med fysiska funktionshinder att delta eftersom det knappast fanns något strukturerat deltagande. Det var ett brett partnerskap som omfattade den nationella grekiska tv-kanalen och som drog igång en väldig mediekampanj om fysiska funktionshinder och tillgänglighet.

85 procent av de offentliga byggnaderna i Grekland är otillgängliga.
Föreningar och rörelser för funktionshindrade deltog tillsammans i såväl genomförandet som utformningen av aktionerna. Det är oerhört viktigt att människor från gräsrotsorganisationer är med eftersom underifrånperspektivet motverkar våra stereotypa föreställningar.
Man måste börja på mikronivå och sedan fortsätta rakt igenom samtliga nivåer.

EU:s politik mot social utestängning hör till den "mjuka" lagstiftningen, så även om man genom den öppna samordningsmetoden försöker förmå medlemsstaterna att ta sitt ansvar för social integration handlar det i slutändan om ländernas goda vilja. Deltagarna i arbetsgruppen enades om att man måste se till att kampen mot social utestängning omfattas av "hård" lagstiftning, så att medlemsstaterna kan göras ansvariga. Det framställdes även önskemål om utveckling av gemensamma standarder för EU-länderna såsom normer för lägsta inkomst. En del av detta arbete måste ske på EU-nivå.

Arbetsgruppen enades om att försöka få till stånd en EU-resolution för att stärka volontärverksamhet och frivilligorganisationer. Dessutom måste man se till att hitta sätt för att trygga organisationernas finansiering samtidigt som självständigheten bibehålls.

4. Purpurroda arbetsgruppen

Ordförande: Philip Lönegren, Sverige

Föredragande: Laura Calvanelli, Italien

Samordnare: Marja Hermans, Belgien

4.1 Levnads- och arbetsvillkor

En av de viktigaste frågorna som behandlades var situationen för de migrerande arbetstagarna, som utsätts för extrema former av utnyttjande. De finns inte med i fattigdomsstatistiken och de varken syns eller hörs. Vad kan då göras för att förbättra deras arbets- och levnadsvillkor? När migrerande arbetstagare saknar arbetstillstånd utnyttjas de i än högre grad. Man måste därför vidta åtgärder för att göra dem legala och synliga. I arbetsgruppen diskuterades förslaget att ge migrerande arbetstagare rösträtt. Detta skulle ge dem möjlighet att föra en dialog med politiker och kräva vissa grundläggande rättigheter.

Hus som står tomma i många städer och undermåliga bostäder såg deltagarna som ett avsevärt problem. Den dolda fattigdomen ökar bland funktionshindrade, familjer med endast en inkomst och hushåll med ensamstående föräldrar.

Arbets- och levnadsvillkor
"Vad vi ser idag är att många ungdomar måste ha tre olika jobb, såsom lågbetalda arbeten på restauranger och sjukhus, för att få ihop en tillräcklig lön. Det saknas yrkesutbildning för dessa unga i Sverige". Deltagare från Sverige
"I Migrant Rights Centre i Irland ger vi stöd och hjälp till migrerande arbetstagare – både EU- och icke EU-medborgare. Vi har även ett forum för migrerande arbetstagare, Migrants Forum, dit vi bjuder in gäster, till exempel politiker. Vi dokumenterar och utforskar de migrerande

arbetstagarnas erfarenheter, de som ofta får göra det smutsigaste, farligaste och svåraste arbetet. Det finns även en stödgrupp, Support Group, för migrerande hemhjälp. Flertalet arbetar i familjer som behöver hjälp i hemmet till följd av att kvinnorna tar allt större del i den irländska arbetsmarknaden. För att få uppehållstillstånd krävs ett- eller tvååriga arbetstillstånd, vilket leder till att en del inte får några handlingar alls. Arbetsgivarna använder arbetstillståndet som ett vapen. Även i de fall då det inte krävs något arbetstillstånd, kan det ofta vara problem med skatter och sociala avgifter. Många migranter är inte medvetna om sina rättigheter och en del arbetsgivare känner inte heller till migranternas rättigheter".

Deltagare från Irland

"I Spanien finns det säsonganställda migrerande arbetstagare som lever under skrämmande villkor. De känner inte till sina rättigheter och de exploateras. Något måste göras på EU-nivå för att komma till rätta med detta". Deltagare från Spanien

4.2 Att skapa förutsättningar för deltagande

En annan viktig fråga som togs upp var de många olika nivåerna för deltagande i de olika medlemsstaterna. I EU bör därför riktlinjer och kriterier utarbetas för att säkra att människor som lever i fattigdom görs delaktiga i samtliga länder.

Det måste även finnas möjlighet till gemensam finansiering eftersom det är i det närmaste omöjligt för små frivilligorganisationer att ta vara på de möjligheter till EU-bidrag som finns. Utbildning och kapacitetsbyggande behövs också så att även små organisationer kan delta.

Organisation på lokal, regional och nationell nivå

"Den lokala nivån är den viktigaste och det första steget är att utbyta erfarenheter med medborgare som vanligen inte kommer till tals. Jag kommer från Rom och där prövar vi nu ett nytt sätt att arbeta, där tjänstemän från den lokala förvaltningen träffar lokalbor".

Deltagare från Italien

"Vi startade en samrådsgrupp för den nationella handlingsplanen för ett halvår sedan och vi tryckte på för att börja på lokal nivå. I Storbritannien kan man ofta läsa om åtgärder för att stimulera deltagande, men vi vill ha verkligt inflytande i planeringen på såväl lokal som regional nivå. Projektgruppen är inte inriktad på en rad mindre planer utan vi ser arbetet som en process, som börjar på lokal nivå och ger näring åt mer generella planer. I Skottland till exempel finns statistik som kan användas för den nationella planen".

Deltagare från Storbritannien

"Det finns exempel på projekt som fungerar bra i flera distrikt som myndigheterna borde dra lärdom av. Man ska inte lägga ned projekt som visar goda resultat efter ett halvår. Vi behöver långsiktiga projekt, som kopplas ihop. Vi måste lära oss av dem, så att vi inte gör om samma misstag i ett annat projekt".

Deltagare från Frankrike

4.3 Nya former av fattigdom

Bristande tillgång till informations- och kommunikationsteknik är en ny form av fattigdom för i synnerhet barn. Barn som inte har tillgång till Internet kan heller inte leta information på nätet, vilket förstärker det utbildningsmässiga underläget. Det finns mer att göra på EU-nivå för att öka tillgången till informations- och kommunikationsteknik för små organisationer och lokala grupper.

Dialog mellan panelen och deltagarna

Ett antal frågor återkom i samtliga gruppdiskussioner, vilka i sina huvuddrag återges i föregående avsnitt. Plenarmötet fick formen av dialog mellan deltagarna i arbetsgrupperna och panelen. Frågor och svar har grupperats under rubriker i detta avsnitt.

Ordförande:

Professor Seamus O' Cinneide, University of Maynooth, Irland

Panelmedlemmar:

- Mary Coughlan, minister för sociala frågor och familje frågor
- Marie Arena, minister för offentlig förvaltning, social integration, jämställdhet och storstadspolitik, Belgien
- Armindo Silva, enhetschef, generaldirektoratet för sysselsättning och socialpolitik, social trygghet och social integration, Europeiska kommissionen
- Brigitte Weinandy, ledamot av EU:s kommitté för social trygghet och första rådgivare vid ministeriet för familje frågor, solidaritet och ungdom – avdelningen för sociala insatser, Luxemburg
- Ludo Horemans, vice ordförande, Europeiska nätverket mot fattigdom

Seamus O' Cinneide öppnade mötet med en påminnelse till deltagarna om att det irländska ordförandeskapet lovat att behandla de rekommendationer och förslag som framkom vid det tredje europeiska mötet om människor som lever i fattigdom och social uteslutning. Mary Coughlan hade dessutom lovat att gifta ihop mötets resultat med de slutsatser som framkom vid det irländska ordförandeskapets konferenser om sysselsättnings- och socialpolitikens roll för rörlighet och social integration (Reconciling Mobility and Social Inclusion – the Role of Employment and Social policy) och om familjer, förändringar och EU:s socialpolitik (Families, Change and European Social Policy). Därefter bad O' Cinneide en av deltagarna, Sandra Christian från Nederländerna, att presentera några av sina slutsatser från konferensen om familjer, förändringar och EU:s socialpolitik.

Vittnesbörd om en familjesituation: Sandra Christian

Sandra Christian från Nederländerna gav ett gripande vittnesmål baserat på egna erfarenheter. Hon beskrev hur hennes verklighet och hennes farhågor för framtiden som mormor i en enföräldersfamilj återspeglas i motsvarande oro i samtliga EU:s medlemsstater. Under det irländska ordförandeskapets konferens om familjen och social integration blev hon uppmuntrad när hon insåg att andra stod inför liknande förändringar i fråga om familjemönster och värderingar och liknande farhågor för omsorgen om barn och gamla. Det budskap hon gav familjeministern att ta med till Europeiska rådet var att vi har ansvar för att se till att våra barn får ett bättre liv än vi själva haft.

Frågor om mångfald och diskriminering: tillgång till bastjänster
Vilka politiska åtgärder tänker du genomföra för att garantera att socialförsäkringsåtgärder inte stjälpas av på området för solidaritet och självhjälp?
Hur kan Europeiska unionen bidra till integration av de olika grupper som utsätts för diskriminering, som är underrepresenterade i beslutsfattandet och överrepresenterade när det gäller påföljder och straff?
Hur kan vi utforma en politik som bekämpar alla former av diskriminering så att alla ges tillgång till arbete, förmåner och bostäder?
Vad kan göras för att garantera bastjänster för människor som lever i fattigdom och social utestängning?
Hur kan vi förbättra rörligheten för människor med funktionshinder så att offentliga platser görs mera tillgängliga?
Hur kan vi underlätta för migranter som saknar giltiga dokument att få sådana?
Hur kan vi förbättra barn tillsynen så att ensamstående föräldrar kan bli mer delaktiga?
Vad görs för att erkänna kvalifikationer, vilket skulle bidra till integrationen av invandrare? "Min examen godkänns inte i Italien, så trots mina yrkesmässiga kvalifikationer erbjuds jag manuella jobb."

Mary Coughlan inledde med att slå fast att fattigdomsproblemen kan se olika ut i de olika nationalstaterna. Den relativa fattigdomen ökar till exempel ju fler människor som har arbete eftersom klyftan till de arbetslösa då vidgas. Man måste se till att trygga rättigheterna för de människor som kommit till ett annat land än det egna. Det finns en hel del lagstiftning på området men inte så mycket rättvisa, eftersom det är svårt att genomföra lagstiftningen. Inte minst ensamstående föräldrar är sårbara. Under Irlands ordförandeskap har man vidtagit åtgärder för att göra det möjligt att förena arbete och familj, men som alltid är det svårt att få till stånd avtal med arbetsgivare om flexitid och terminstid till exempel.

Coughlan hävdade vidare att "frågan om hur det civila samhället kan göras delaktigt och om hur vi säkrar fullständigt deltagande ännu inte fått sin lösning. I Irland träffar jag nu som minister olika organisationer för att diskutera budgeten. Det så kallade nerifrån och upp-perspektivet kan vara mycket givande. Till exempel hade jag häromdagen ett öppet samråd om familjen med många lokala grupper – öppet för vem som helst.

Det kan vara frustrerande att försöka få till stånd politisk förändring men vi måste arbeta för att ge människor mer makt och tillträde till det politiska livet så att det inte leder till konfrontation. Vi behöver ta reda på hur människor kan ges mer egenmakt genom till exempel utbildning. Som politiker är vi beroende av att människor som ni talar om hur det är."

Marie Arena besvarade frågorna med följande uttalande: "Vi måste se till att människor har tillgång till mat, kultur, medborgarskap och utbildning. Det är lyx att tala om deltagande så länge som grundläggande behov inte tillgodoses. Staten får inte övervältra sitt ansvar på frivilligorganisationer. Det är regeringens skyldighet att se till att det finns bostäder, utbildning och en basinkomst. Det är motsägelsefullt med målet att utrota fattigdomen till 2010 samtidigt som det finns en rad direktiv om att göra mindre på området för social trygghet."

Som svar på frågan om migranters rättigheter talade Arena om fattigdomens olika dimensioner, vikten av grundläggande rättigheter och behovet av att ta hänsyn till illegala migranter.

"Vi måste tala om migranter på EU-nivå. Om ett land uttalar sig för generositet kan det leda till att solidariteten förstörs och generositeten dör. Till exempel drev Nederländerna en öppnare politik som fick konsekvenser de inte kunde hantera och detta ledde till en mindre generös politik för närvarande än i andra EU-länder." Arena pekade också på att det i Belgien finns ett centrum för lika möjligheter, som har ansvar för att löpande följa upp och genomföra lagstiftningen om alla former av diskriminering. Det är ett instrument som kan vara av intresse för samtliga medlemsstater.

Beträffande bostadsfrågan beskrev **Marie Arena** en situation där det finns ett växande antal ohederliga fastighetsägare som tjänar pengar på bekostnad av fattiga människor. Hon berättade om ett femvåningshus där källaren, som saknade såväl dusch som toaletter, hyrdes ut till 15 illegala migranter som betalade 250 euro i månaden vardera. En lösning anser hon är att inrätta centrum för socialt bistånd där man arbetar tillsammans med fastighetsägarna för att renovera undermåliga bostäder så att överkomliga bostäder skapas.

Armindo Silva från Europeiska kommissionen talade om migranternas och asylsökandes integration. Han påpekade att de senaste åren sett en strid ström av illegala migranter och att detta skapar allvarliga integrationsproblem som arbetsmarknaden inte klarar av att lösa på egen hand. På EU-nivå hör social integration av migranter och asylsökande till Equalprogrammets prioriteter.

"Vi börjar nu få de första utvärderingsresultaten av programmet. Ett annat viktigt problem är integration av etniska minoriteter, ett problem som blivit allvarligare på grund av utvidgningen. Situationen för den romska befolkningen i några av de nya medlemsstaterna ger anledning till oro, vilket framgår av gemensamma memorandum om social integration (JIMs). I de forna kommuniststaterna hade romerna särskilda sysselsättningsprogram men de kollapsade med regimernas fall. Romerna utgör en betydande andel av befolkningen i många av de nya medlemsländerna, som Ungern. På EU-nivå måste vi fundera över hur vi ska tackla dessa problem som har sin grund i omfattande social utestängning och fattigdom bland romerna. Hittills har EU-programmen haft en övergripande strategi som inte inriktats på någon viss etnisk grupp, men nu står den sociala situationen för romska kvinnor och barn i förgrunden eftersom de nationella rapporterna om social integration lyft fram särskilda problem i dessa grupper som måste hanteras."

"Det finns redan EU-lagstiftning mot diskriminering som skulle ha varit genomförd förra året, men ändå har några av medlemsstaterna ännu inte införlivat den i sin nationella lagstiftning. Dialogen mellan medlemsstaterna måste stärkas med diskussioner på alla nivåer".

Tanken på att föra in ett fattigdomsperspektiv i andra politikområden vinner allt mera terräng. I Irland finns redan ett instrument för detta, vilket bekräftar att fattigdomsfrågan är gränsöverskridande. Instrumenten kan användas för att utkräva handling på samtliga politikområden. På EU-nivå kan konstitutionsfördraget ligga till grund för förbättringar eftersom det särskilt anger kampen mot social utestängning bland de övergripande frågor som all EU-politik måste beakta. Dessutom finns ju EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna.

Brigitte Weinandy delade frågeställarnas farhågor om minoriteternas situation och menade att problemet är en avgörande utmaning för andra omgången nationella handlingsplaner för social integration. I så gott som samtliga nationella handlingsplaner anges åtgärder för de problem som minoriteter ställs inför och där diskuteras hur framstegen ska övervakas."

Beträffande frågan om hur välståndet bör fördelas i en tid då fattigdomen ökar samtidigt som välståndet växer, ansåg hon att

"den mekanism som finns i de 15 'gamla' medlemsstaterna med minimiinkomst, sociala förmåner och integration av minoriteter innebär ett åtagande att fördela välståndet. Avsevärda ansträngningar görs för att göra de sociala åtgärderna hållbara, så att fattiga människor även fortsättningsvis kan dra nytta av dem."

Frågor om deltagande: röst åt de röstlösa
Hur kan de röstlösa komma till tals i utformningen av politiken mot fattigdom?
Vad kan göras för att förbättra migrerande arbetstagares arbets- och levnadsvillkor?
Hur kan man motverka att barn som saknar tillgång till Internet missgynnas i utbildningssystemet?
Vad kan göras för att stoppa människohandel med barn?

Marie Arena framhöll på nytt att människors vittnesmål om egna erfarenheter fordrar omedelbara svar. Hon sa vidare att

"vi även behöver se problemen på lite längre sikt för att kunna uppfylla målet att utrota fattigdomen på 10 år. Kampen mot fattigdom måste baseras på de grundläggande rättigheterna och utsatta människor måste få lättillgänglig information om dessa."

Beträffande frågan om människohandel betonade **Mary Coughlan** att det är en helt oacceptabel företeelse. Hon stödde uppfattningen att detta inte bara är en fråga för rättsliga och inrikes frågor på nationell nivå utan en fråga som hon vill driva i EU. Hon lovade att hon kommer att göra sitt yttersta för att se till att tillräckliga resurser och politisk vilja sätts in för att handeln ska upphöra.

Marie Arena sade beträffande frågan om delaktighet att

"det finns en rad olika sätt att främja direkt deltagande i en representativ demokrati och vi ska stärka dessa ytterligare genom att uppmuntra människor att rösta. Deltagande får inte vara förbehållet en elit. I Belgien har man infört en ny lagstiftning för att ge utlänningar rösträtt, trots att drygt 60 procent av invånarna var emot detta enligt en opinionsundersökning. Här krävdes ett starkt ledarskap för att överbrygga ogrundad rädsla."

Armindo Silva hänvisade till två centrala frågor som kräver mer uppmärksamhet:

"Den ena gäller migranternas bostadsförhållanden och den andra informationsteknikens koppling till social utestängning. Inom EU:s handlingsprogram mot social utestängning håller kommissionen just nu på med två större studier om dessa båda frågor för att ta fram exempel på god praxis och undersöka hur man kan styra insatserna på ett effektivt sätt."

Brigitte Weinandy tog upp frågan om att göra sin röst hörd och hur man kan organisera sig för att uppnå detta.

"Mer direkt deltagande kommer inte att lösa de problem som fattiga människor möter, så därför är påverkansarbete viktigt. Människor som lever i fattigdom behöver påtryckningsgrupper som företräder deras intressen. Mer direkt deltagande kommer inte att lösa alla de problem som vi står inför. I system med representativ demokrati förs olika intressen fram genom organisationer som för en dialog med politikerna. Ni kommer att få mer makt och höras bättre om ni organiserar er i frivilligorganisationer än om ni försöker föra fram era frågor på egen hand. Ni kan utse företrädare för er och ni kan ta reda på vilka gemensamma intressen ni och andra har."

Frågor om strukturer och politiska åtgärder för deltagande
EU-direktiven driver på en privatisering av energi, men vår erfarenhet är att detta leder till att energitillförseln stryps, vilket är det första steget mot social utestängning. Förstärker liberaliseringen av de europeiska marknaderna delningen av samhället? Kan de europeiska myndigheterna bidra till att motverka EU-direktivens konsekvenser på området och tillhandahålla information om vad liberaliseringen av energimarknaden innebär?
Kan EU ta ledningen genom att rekommendera att ett nationellt möte om fattigdom anordnas och finansieras som en del av de nationella handlingsplanerna för social integration i vart och ett av medlemsländerna? Vad kan ministerrådet göra för att konkretisera detta förslag?
Hur kan små frivilligorganisationer lättare få tillgång till EU-bidrag?
Vad kan ni säga om andra former av medverkan och om utbildning för deltagande?
För att kunna delta måste frivilligorganisationer vara starka. Vad föreslår ni för att garantera anslag som kan förlängas, vilket skulle stimulera gruppernas självständighet?
Vi skulle vilja att extrem rikedom bekämpas där det finns kopplingar till finansiellt bedrägeri hellre än att fattiga människor trakasseras. Vilka planer har ni för att bekämpa finansiella bedrägerier och skatteflykt?
Människor blir rika på arbetstagarnas bekostnad. Många människor blir överflödiga när företagen lägger ned och flyttar till platser där arbetskraften är billigare. Vad kan ni göra i fråga om företagspolitiken för att förhindra att de vinster företagen gör inte flyger iväg med dem.
Ett av de viktigaste villkoren för deltagande och för att lyckas med deltagandeprocessen är att politikerna är beredda att föra en dialog. Flera av de närvarande delegationerna hävdar att det inte går att komma i kontakt med makthavare. De håller sig borta från föreningar, avfärdar deras försök och vägrar att bry sig om det de anser vara "deras sak". Hur kan vi få politiker att bli mer intresserade av våra beslut? Vad kan vi göra och vad kan vi erbjuda dem för att få till stånd en dialog? Hur kan vi samarbeta med politiker så att de fattigas röst hörs i olika sammanhang?
EU:s politik mot social utestängning, såsom den öppna samordningsmetoden, syftar till att få medlemsstaterna att ta ansvar för social integration, samtidigt som länderna själva får bestämma hur de vill ha det. Hur kan vi göra en del av den "mjuka" lagstiftningen bindande?
Kan EU tillhandahålla riktlinjer och kriterier för att säkra att människor som lever i fattigdom görs delaktiga i samtliga länder?
EAPN har arbetat med att utforma indikatorer för social delaktighet men det har inte skett någon uppföljning av det. Vilken uppföljning är planerad för indikatorer?

Mary Coughlan svarade att "det är svårt att förena EU-direktiven med de nationella regeringarnas sätt att handskas med frågorna. Den öppna samordningsmetoden som använder sig av bästa praxis från varje medlemsstat har visat sig vara ett utmärkt redskap för denna koppling.

Beträffande frågan om finansiering, och i synnerhet anslag till små frivilligorganisationer, ansåg **Coughlan** att detta kan hanteras på ett pragmatiskt sätt. Anslagen bör ges till nätverk som sedan fördelar dem till mindre grupper. Om särskilda initiativ leder fram till lyckade modeller kan dessa generaliseras. Man måste även ha en helhetssyn. Egenmakt (eller empowerment), påverkansarbete, barnomsorg, hälsa, familjerelationer – alltsammans bidrar till vår livskvalitet. Ett av problemen är att vi i politiska diskussioner talar om alla dessa frågor på ett så splittrat och uppdelat sätt.

Marie Arena vidhöll att det inte endast är de mest utsatta som behöver utbildning utan även tjänstemän. "I Belgien rekryteras människor som lever i fattigdom för att bistå tjänstemännen i att praktiskt genomföra politiken." På frågan om privatisering av allmännyttiga företag gav hon uttryck för sitt motstånd till liberalisering: "Vi kan inte säga att vi behöver ett starkt socialt Europa och samtidigt liberalisera allmännyttiga tjänster som vatten ytterligare."

Arena besvarade frågan om indikatorer med att indikatorer visserligen är nödvändiga men inte tillräckliga eftersom man inte alltid ser vad som gömmer sig bakom dem. När man talar om arbetslöshetsstatistik, ser man inte de arbetslösa människorna framför sig. Därför kan även kvalitativa data ha stor betydelse. I Belgien finns det verktyg för att mäta vilket genomslag olika åtgärder fått.

Armindo Silva pekade på att "de frågor som tagits upp i arbetsgrupperna spänner över ett stort fält och vissa av dem skulle besvaras bättre av kollegor i andra ministerier, som till exempel de som ansvarar för bedrägerier eller energifrågor. Det krävs en större delegation av sådana kollegor här i panelen för att på ett seriöst sätt kunna besvara dessa frågor."

Han fortsatte dock och berättade att

"kritik framförts mot att EU:s lagstiftning i vissa fall är alltför "mjuk". De som försöker påverka den egna nationella lagstiftningen i detta avseende tenderar att se Europeiska unionen som en sista utväg. Lämpligare vore kanske att ge mer makt till människorna där problemen finns. Man hör inga röster för en harmonisering av sociallagstiftningen i Europeiska unionen och inte heller finns mycket stöd för en centraliserad europeisk socialpolitik, men däremot är många positiva till den öppna samordningsmetoden. Detta innebär dock inte att vi inte ska försöka utforma allmänna riktlinjer beträffande minimiinkomst och andra åtgärder, eftersom det också finns osäkerhet kring huruvida den mycket stora mångfalden instrument verkligen kan garantera ett värdigt liv.

Europeiska socialfonden prioriterar redan kampen mot fattigdom och social utestängning. 20 procent av de sammanlagda anslagen går till åtgärder inom detta område men man har uttryckt farhågor beträffande anslagets tillgänglighet. Små bidrag kan beviljas enligt gällande lagstiftning men det är inte klart om målen för 1999 års reform genomförts eller inte. Det finns några förslag som förtjänar att tas allvarligt, som till exempel en garantifond för små frivilligorganisationer."

Brigitte Weinandy hävdade att det med tanke på lagstiftningen kan vara problematiskt att överföra behörighet från nationell nivå till EU-nivå i vissa fall, eftersom detta skulle skapa ett avstånd mellan den förda politiken och de lokala och nationella genomförandenivåerna. De nationella handlingsplanerna och den öppna samordningsmetoden räknas som "mjuka" politikområden trots att de har stor betydelse. Påtryckningar från andra medlemsstater kan ha stark inverkan och är ett av de mest positiva inslagen i hela processen, som även tvingar medlemsstaterna att göra åtaganden och rapportera framsteg.

Ludo Horemans talade för Europeiska nätverket mot fattigdom:

"Jag skulle vilja betona några viktiga aspekter som har att göra med Europeiska nätverket mot fattigdom med hänsyn till ert arbete på nationell nivå och påtryckningar på EU-nivå. Om vi i nätverket ska bli framgångsrika i vårt arbete i Europa beror på hur ni lyckas på nationell nivå. Ni måste utöva påtryckningar på nationell nivå om vi ska lyckas med vårt lobbyarbete på EU-nivå."

Han påminde deltagarna om att "Mary Coughlan kommer att lägga fram slutsatserna från detta tredje möte för ministerrådet. Armindo Silvas yttrande på Europeiska kommissionen vägnar om hur våra frågor faller utanför det ansvarsområde som ministerierna för sysselsättning och socialpolitik har, eller för den delen det som EU:s generaldirektorat för sysselsättning och socialpolitik har, ger upphov till intressanta frågor för nätverket. Nätverket vill slutligen betona vikten av stöd och finansiella resurser för att ge människor makt över sina liv och stärka frivilligorganisationernas kapacitet och tillgång till EU-anslag för att uppnå det."

Slutord

Mary Coughlan avslutade med att ge följande korta sammanfattning av slutsatserna från dialogen, som hade kastat ljus över en rad centrala områden:

- Värdet av fortgående partnerskap mellan olika aktörer.
- Dessa partnerskap kan leda till givande utbyten om utformningen av politiken.
- Erfarenhetsutbyten är ett effektivt sätt att stimulera till handling.
- Aktivt deltagande bidrar till förbättringar i politiken och i genomförandet av den.
- Intressegrupper måste vara välorganiserade och ha tillräckliga resurser.

Coughlan lovordade alla dem som hjälpt till att organisera mötet och sade att hon skulle rapportera till ministerrådet.

EAPN:s ordförande **Maria Marinakou** framförde följande kommentarer för nätverkets räkning:

"Den enkät som gjorts och som diskuterades under mötet styrker de berättelser som deltagarna i arbetsgrupperna framfört. Den visar på de begränsningar som finns i strukturer och mekanismer för att få människor att delta och intressera sig mer aktivt och göra människorna till en del av lösningen i stället för en del av problemet. De nationella handlingsplanerna har inneburit väsentliga förbättringar men det saknas fortfarande politisk vilja för att genomföra dem."

Hon framförde följande rekommendationer:

- Europeiska kommissionen bör göra somliga direktiv bindande så att medlemsstaterna görs mer ansvariga.
- Det krävs ökade resurser för att finansiera deltagande på nationell nivå.
- Det krävs även omfattande system för social trygghet för att tillgodose grundläggande behov.
- De möjligheter som finns till utbildning och livslångt lärande måste få tillräckliga resurser.
- Fler arbetstillfällen måste handla om bra jobb och inte arbeten som är otrygga och farliga.

Marinakou betonade att det inte bara är fråga om ett ekonomiskt säkerhetsnät utan om jämlikhet, solidaritet och rättvisa. Om man förnekar dessa värden får det konsekvenser för såväl det ekonomiska Europa som det sociala Europa. Vi har hört många gripande berättelser om diskriminering som går stick i stäv med den politik som man redan enats om på EU-nivå. Om ekonomisk konkurrens ges fritt spelrum utan hänsyn till social integration kommer detta att skapa klyftor som i sista hand kommer att hämma det ekonomiska välståndet. Privatisering av varor och tjänster utan hänsyn till social integration kommer att förvärra hemlöshet och familjesplittring och leda till ökade sociala kostnader. Vi behöver ett Europa där mänskliga rättigheter står i centrum och kampen mot fattigdom står högst upp på dagordningen.

”Vi förlitar oss på att **Mary Coughlan** för fram det väsentliga i insikterna från konferensen och uppmärksammar de önskemål som fattiga och utslagna människor har samt vidarebefordrar dem till ministerrådet. De 68 miljoner människor i de 25 medlemsstaterna som lever i fattigdom och social utestängning kan inte lämnas att vänta på något ouppnåeligt gyllene ögonblick, när alla förhållanden är de rätta, för att lyfta fram sina problem. De behöver ett bättre liv nu.”

Reflexion: från teori till praktik

Klyftan mellan teori och praktik

Det finns en klyfta mellan teorierna om integration och vad som sker i praktiken, vilken åskådliggjordes genom deltagarnas personliga vittnesmål och exempel. De analyserade vilka konsekvenser EU-direktiven och stora företags åtgärder har på deras egna liv. Klyftan var mest iögonenfallande när det gäller oförmågan att stödja grundläggande rättigheter, vilket man måste hålla i minnet när den nya europeiska konstitutionen ska genomföras. Deltagarna beskrev rädslan för att bedriva förändringskampanjer när organisationer eller enskilda är beroende av statliga organ för sin basinkomst. Panelmedlemmarna delade mycket av den oro som kom till uttryck i deltagarnas frågor, men det fanns även en rad frågor där meningsskiljaktigheterna inte helt kunnat överbryggas och som behöver tas upp till förnyad diskussion.

Ämnen för fortsatt diskussion

a) Uppnår man bäst delaktighet för människor som lever i fattigdom genom organisationer som företräder dem eller genom direkt kontakt med beslutsfattarna?

Diskussionen i arbetsgrupperna tyder på att människor som lever i fattigdom och utestängning vill komma till tals direkt och de kräver stöd och utbildning genom nätverk och organisationer för att klara det. De behöver också delta aktivt i organisationer och nätverk så att de får tillfälle att föra fram sin kollektiva erfarenhet. När myndigheter vill uppmuntra att människor som lever i fattigdom och utestängning medverkar måste de se till att de organisationer de vänder sig till även omfattar dem som engagerar fattiga och utslagna att ta aktiv del.

b) Är brukarsamråd och samråd om politik en samtidigt pågående process? I

enkätens svar görs knappast någon åtskillnad på nationell nivå mellan brukarsamråd och inflytande över politiken. Svaren tyder på att det vore bra för dem som använder tjänsterna att utvidga och utöka användningen av brukarsamråd och respons på utformning och tillhandahållande av tjänster eftersom kvaliteten på så vis kan höjas. Emellertid kanske frågan om tjänsternas kvalitet inte har att göra med politiska beslut om vilken nivå tjänsterna ska hålla, beviljade anslag och utformningen av tjänsten. I allmänhet föredrar offentliga myndigheter att behoven delas upp i undergrupper eftersom man då kan styra resurserna på ett effektivare sätt. En del deltagare framhöll den risk för isolering, stigmatisering och välgörenhet i stället för rättvisa som ligger i detta angreppssätt. Åtgärderna måste kopplas till samtliga politikområden och till andra former av fattigdom och social utestängning för att man ska komma tillrätta med fattigdomens många aspekter. Detta framkom allra tydligast i diskussionen om privatiseringen av energi och vatten.

c) Vad är sambandet mellan politik för social trygghet och åtgärder för att utrota fattigdomen?

Vi måste öka ansträngningarna för att göra befintliga åtgärder för social trygghet hållbara så att fattiga människor även fortsättningsvis kan dra nytta av dem. Målet att utrota fattigdomen till 2010 går stick i stäv med direktiven om att göra mindre på området för social trygghet. Det offentligt finansierade sociala systemet, som för många fattiga och utslagna är en livlina, hotas nu av nedskärningar genom rationaliseringar och / eller liberaliseringar.

Frågor där det råder samstämmighet:

Under detta tredje möte betonades engagemanget för de grundläggande mänskliga rättigheterna och motståndet mot alla former av diskriminering. Deltagarnas direkta och omedelbara erfarenhet visade på klyftan mellan teoretiskt engagemang och den verklighet som många lever i. Diskrimineringen mot romerna, liksom mot flyktingar och asylsökande, ökar snarare än minskar. Därför diskuterades möjligheten att lagstiftningsvägen införa påföljder om politiska åtaganden inte fullgörs. På kortare sikt rekommenderades en skärpt användning av den öppna samordningsmetoden och påtryckningar från andra medlemsstater. Slutligen finns en rad områden som skulle gynnas av mer samarbete och / eller uppföljningar:

1. En definition som alla medlemsstater är överens om för vad som avses med strukturella mekanismer "som får människor som lever i fattigdom och utestängning att delta i utformningen och genomförandet av politiken". Denna definition bör åtföljas av riktlinjer för hur resurser ska fördelas så att mekanismerna blir effektiva och av en förbättrad utvärdering av resultaten från deltagandeprocesser.
2. Ett program för att förbättra migrerande arbetstagares arbets- och levnadsförhållanden, som bättre tar vara på de goda exempel som finns på området.
3. Gemensamma riktlinjer för nationella regeringar och frivilligorganisationer för hur de kan underlätta för människor som lever i fattigdom och social utestängning att delta samt utbildning i dessa frågor.
4. Ett åtagande att tillhandahålla anslag för nätverk på nationell nivå och därefter genom dem till mindre grupper.
5. Bättre tillgång till Europeiska socialfonden för mindre frivilligorganisationer.
6. Ett fattigdomsperspektiv måste genomsyra alla EU:s åtgärder som har direkt betydelse för fattiga människor, såsom social trygghet, liberalisering av energimarknaden, migrerande arbetstagares levnadsvillkor.
7. Befintliga modeller för utbildning och kapacitetsbyggnad måste tas bättre tillvara, vilket även bör omfatta fler insatser för godkännande av kvalifikationer och ökad tillgång till informations- och kommunikationsteknik.
8. Utbildning för tjänstemän i deltagandefrågor.
9. Familjevänlig politik. Mer samverkan med arbetsgivare om fördelarna med flexibla arbetsförhållanden för familjer. Sålunda skulle terminstidsanställningar gynna alla föräldrar och i synnerhet ensamstående föräldrar.
10. Lättillgänglig information om grundläggande rättigheter för alla invånare.
11. Ett åtgärdsprogram mot människohandel med barn.

En process

Under mötet rådde en stämning av öppen dialog som utmärktes av friska och livliga meningsutbyten utan hätskhet eller bitterhet. Det irländska ordförandeskapet tog ett viktigt steg för att fördjupa dialogen om politiska frågor mellan fattiga människor och beslutsfattare. Det fanns en allmän enighet om att det vore bra att involvera fler aktörer från olika håll i processen, eftersom den politik som förs på många olika områden har att göra med fattigdom. Man var även överens om att mötet skulle ses som ett inslag i en fortgående process. Marie-Josée Jacobs löfte om att organisera det fjärde europeiska mötet om människor som lever i fattigdom och utestängning under Luxemburgs ordförandeskap innebär att processen förs vidare under 2005.

Del 3: Enkät

Frågeformulär

En forskare fick uppdraget att utföra en enkät för att söka information om olika sätt att främja människors delaktighet inför det tredje mötet om människor som lever i fattigdom och social utestängning.

Enkäten baserades på ett formulär i vilket man efterfrågade

- exempel på strukturella mekanismer i medlemsstaterna som får fattiga och utslagna att delta i utformning och genomförande av politiken,
- information och synpunkter om huruvida förekomsten av sådana strukturella mekanismer och nätverk gjort det möjligt för människor som lever i fattigdom och utestängning att göra sin röst hörd i samband med utarbetandet av de nationella handlingsplanerna för social integration, samt
- förslag på vad som kan utvecklas i framtiden.

Frågeformuläret skickades till ledamöterna i Social Exclusion Programme Committee och EAPN:s styrelse. Elva svar kom in med hjälp av ledamöterna i Social Exclusion Committee i Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Irland, Luxemburg, Portugal, Sverige, Storbritannien, Tyskland och Österrike. Enkäten utfördes i mars, alltså före EU:s utvidgning, men ett svar från Tjeckien har också tagits med. Frågeformulär skickades även till nationella nätverk i Europeiska nätverket mot fattigdom och 13 svar mottogs från Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Nederländerna, Portugal, Spanien, Storbritannien, Tyskland och Österrike.

I formuläret efterfrågades till exempel vilka mekanismer som används för att få människor som lever i fattigdom och utestängning engagerade och delaktiga i utformningen och genomförandet av politiken samt i vilka organisationer de medverkar. I det brev som åtföljde frågeformuläret framhölls att termen "strukturer" skulle förstås som permanenta organisationer, institutioner eller avdelningar. Den bredare termen "mekanism" skulle även omfatta rådgivande forum och andra former av direkt deltagande som påverkar det politiska beslutsfattandet och genomförandet. Det visade sig att uttrycken mekanism och struktur tolkades på en rad varierande sätt, vilket tyder på att detta måste förtydligas ytterligare. Här följer ett urval exempel för att påvisa de olika tolkningar som gjordes i mars 2004, eftersom detta kan vara till hjälp för att etablera en referenspunkt för det fortsatta arbetet.

Exempel:

Österrike: målgruppsinriktade tjänster

De svar som inkom från olika källor i Österrike, och som samordnades av företrädarna för Social Exclusion Programme Committee, gav ett stort antal exempel på tjänster till utvalda grupper såsom barn, familjer, människor med funktionshinder och äldre. Ett exempel från Österrike är det stöd som ges till ett pensionärsråd där man iakttar principerna för samråd och deltagande.

Exempel på mekanism (icke-statlig)	Räckvidd	Budget
------------------------------------	----------	--------

Pensionärsråd i Österrike	Nationell	143 892 euro
Det österrikiska pensionärsrådet ger pensionärer i Österrike medbestämmanderätt i alla frågor som berör dem.		

Om dessa möjligheter till medinflytande gavs fattiga och utslagna människor kunde arbetssättet därefter utvidgas till att gälla även andra grupper såsom kvinnor, minoriteter, hemlösa etc. I praktiken skulle detta kunna innebära att de arbetslösa kvinnor och män som tagit initiativ till självhjälp och påverkansarbete och som vill skapa sitt eget nationella nätverk i Österrike skulle kunna beviljas liknande möjligheter som de pensionärsrådet har.

Belgien: strukturellt stöd

Belgiens regering har gjort ett tydligt politiskt åtagande för att ge fattiga och utslagna möjlighet att delta fullt ut och för att utveckla strukturer så att politiken kan genomföras. Sålunda erbjuder *partnerskapsavtalet mellan förbundsstaten, regionerna och olika organisationer* i Belgien en samverkansmodell med fria och öppna möten som även andra medlemsstater skulle kunna dra nytta av, framför allt de stater som ännu inte infört någon mekanism för deltagande. Strukturen påminner mycket om de icke-statliga nätverk som håller kontakt med fattiga och socialt utslagna och ger en strukturell mekanism som kan hantera den belgiska statens komplexa federala struktur.

Exempel på mekanism (statlig)	Räckvidd	Budget
Verksamhet för att bekämpa fattigdom, otrygghet och social utestängning	Nationell Regional Städer Landsbygd	400 000 euro
<p>Huvudsyfte:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Att inventera, systematisera och analysera information om otrygghet, fattigdom, social utestängning och rättigheter på grundval av etablerade indikatorer. • Att komma med konkreta rekommendationer och förslag för att förbättra politik och program för fattigdomsbekämpning, människors integration i samhället och förebyggande av otrygghet.. • Att utarbeta en rapport minst vartannat år. • Att på begäran av någon av de undertecknande parterna inleda konferensen "Interministerial Social Integration Conference" eller på eget initiativ utfärda rekommendationer och utarbeta interimrapporter om vilken fråga som helst som hör till uppgiftsområdet. • Att organisera strukturella samråd med de allra fattigaste. 		

Det oberoende belgiska nätverket mot fattigdom ansvarar för den direkta kontakten med berörda grupper. Detta är i sin tur beroende av de regionala nätverken mot fattigdom, vilket speglar Belgiens federala struktur. Analysen av dessa nätverk drar uppmärksamheten till det glapp som

finns mellan genomförandet av lowvärda projekt, en relevant metod och verkligheten. Samrådsprocessen har ännu inte lyckats finna former för samarbete på lika villkor och den tid som hittills avsatts för att organisera deltagandet har varit alltför kort för att åstadkomma något markant resultat. Svaret från det belgiska nätverket mot fattigdom tyder på att de nuvarande investeringarna skulle kunna ge mycket högre avkastning med strategiskt ökade resurser, särskilt till frivilligorganisationernas nätverksarbete på regional nivå.

Tjeckien: målgrupper

I flertalet exempel på såväl statliga som icke-statliga mekanismer som det tjeckiska ministeriet för sysselsättning och socialpolitik lämnat ligger inriktningen på tjänster till särskilda grupper. Det finns även ett intressant pilotprojekt för samhällsplanering, där ett huvudsyfte är att samtliga berörda parter ska delta (brukare, leverantörer, inköpare etc). Samhällsplaneringsmodellen har tillämpats på området för sociala tjänster. Man vill skapa en öppen process för att ta reda på vilka behoven är och vilka resurser som krävs för att sedan finna de bästa lösningarna.

Det tjeckiska arbetssätt som vi valt att ta med här är ett av endast få exempel där målgrupperna även omfattar etniska minoriteter. Det handlar om samråd på regional nivå där hälso- och socialvårdsnämnder informerar om de problem som romer och funktionshindrade har. Dessa regionala nämnder har en mekanism för att påverka nationella samråd.

Exempel på mekanism (icke-statlig)	Räckvidd	Budget
Hälso- och socialvårdsnämnder, som är rådgivande organ för kommunerna. I detta fall är det funktionshindrade och romer som räknas till människor som lever i fattigdom och social utestängning.	Regional	Regionerna och kommunerna beviljar anslag från sina egna budgetar.
Huvudsyfte: att ge kommunerna råd om hälsofrågor och sociala frågor på regional nivå.		

I sitt svar betonade det tjeckiska ministeriet för sysselsättning och socialpolitik även att man är angelägen att lära av dem som redan arbetat med nationella handlingsplaner, eftersom Tjeckien står i begrepp att börja utarbeta sin första nationella handlingsplan för social integration.

Danmark: överbrygga klyftan mellan politik och praktik

De statliga och icke-statliga sektorerna i Danmark gav ett gemensamt svar som samordnats av företrädaren för Social Exclusion Programme Committee och främst gäller sociala tjänster. Den enda specifika referens som ges till fattiga och socialt utslagna människors deltagande gäller målet att stärka brukarnas inflytande och inflytandet för volontärer i boendeorganisationer. Man inser dock behovet av att utveckla en anda av "partnerskap med personer som fortfarande är eller tidigare varit marginaliserade". Den allmänt förekommande klyftan mellan officiell politik när det gäller de mest utsattas inflytande och genomförandet av politiken illustreras i ett exempel på en statlig mekanism.

Exempel på mekanism (statlig)	Räckvidd	Budget
Initiativets namn: råd för utsatta grupper	Nationell	500 000 euro
Huvudsyfte: att följa upp den officiella politiken och lägga fram förslag		

Exemplet visar på medvetenhet om att en klarare strategi behövs för att få med fattiga människor i den politiska utformningen.

Finland: ett helt vanligt arbetssätt

Det finns inte någon särskild mekanism på ministernivå där fattiga människor dras med direkt i beslutsprocesser. Enligt företrädaren för Social Exclusion Programme Committee från Finlands social- och hälsovårdsministerium är samråd en naturlig del i arbetskulturen och man fäster stor vikt vid frivilligorganisationernas synpunkter när reformer planeras, lagar utarbetas etc. I svaret från social- och hälsovårdsministeriet betonas att man i Finland har ett administrativt system som aktivt samverkar med det civila samhället och att man i tjänsteutövandet försöker vara demokratisk och öppen för insyn. Alla medborgare kan ha en direkt kontakt med förvaltningen på olika nivåer, ministerier, politiker etc. I den finska regeringens svar framhålls även hur modern kommunikationsteknik som Internet används för att låta medborgarna komma till tals.

Frivilligorganisationerna har liknande förväntningar på dem som lever i fattigdom och utestängning. Till exempel grundades och styrs **Finlands arbetslösas samarbetsorganisation (Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö, TVY)** av arbetslösa. Alla som arbetar i TVY var arbetslösa innan de blev anställda.

I Finland har man alltså kopplat ihop åtgärder mot fattigdom med det civila samhällets utveckling och använder strukturella mekanismer för deltagande som ett inslag i det vanliga arbetssättet. Ett exempel som företrädaren för Social Exclusion Programme lämnade är regeringens politikprogram för medborgarinflytande, som är ett av fyra politiska program för åren 2003-2007.

Exempel på mekanism (statlig)	Räckvidd	Budget
Regeringens politikprogram för medborgarinflytande	Nationell	-euro
<p>Det finska regeringsprogrammet omfattar fyra politiska program. Ett av programmen är politikprogrammet för medborgarinflytande som omfattar åren 2003-2007. Det är fråga om ett nationellt demokratiprojekt som lanserades för att uppmuntra till civilt deltagande och stärka demokratin. Syftet är att öka såväl medborgarinflytandet som valdeltagandet, att erbjuda mer demokratifostran och att stärka den representativa demokratin.</p> <p>Programmet ska samordna åtgärder för att utveckla demokratin. Särskild vikt kommer att fästas vid att personer med lägre utbildning och unga låginkomsttagare som redan är eller riskerar att bli utslagna integreras i samhället.</p>		

Frankrike: lagbestämmelser

Regeringens svar på frågeformuläret gällde främst de formella krav som finns för att genomföra lagbestämmelser (se exemplet), medan frivilligorganisationernas svar framhöll utvecklingen av gemensamma värderingar inom en grupp som bildas på grundval av fri och frivillig sammanslutning.

Exempel på mekanism (statlig)	Räckvidd	Budget
Initiativets namn: Lag 2002-2 (Loi 2002-2)	Nationell	-euro
Huvudsyfte: att stärka deltagandemekanismer i sociala och socialmedicinska strukturer. Anslag till hjälpverksamhet (centre d'hébergement et de réinsertion sociale, CHRS) för grupper som arbetar med härbärgen och social integration.		

Hittills har det statliga stödet till handlingsprogram för social integration främst inriktats på tjänster och stöd till enskilda och familjer i stället för på nätverk eller andra mekanismer som bidrar till deltagande i det politiska livet. Detta kan leda till att det blir stora tjänsteleverantörer som deltar i den politiska debatten genom det nationella råd för att bekämpa utestängning (Conseil National de Lutte contre les Exclusions) som bildades 1998 sedan lagen om social utestängning antagits.

Svaren från såväl frivilligorganisationerna som regeringen tyder på att människor som lever i fattigdom och social utestängning hittills inte medverkat i de nationella handlingsplanerna för social integration. Det finns dock exempel på regeringsinitiativ som både de berörda ministerierna och det franska REALPES/Europeiska nätverket mot fattigdom anser vara löftesrika. Ett exempel på detta är engagemanget i fattigdomskonferensen, som givit olika grupper möjlighet att lägga fram sina synpunkter vid möten i åtta distrikt.

Tyskland: strukturella mekanismers omfattning

I Tyskland är "Beraterkreis" exempel på de särskilda rådgivande grupper som inrättats i en rad medlemsstater. En jämförelse skulle dock vara till nytta av hur rådgivande kommittéer används och i vilken utsträckning människor som lever i fattigdom och utestängning tar del i dem.

Exempel på mekanism (icke-statlig)	Räckvidd	Budget
Beraterkreis – rådgivande kommitté för rapporten om fattigdom och välstånd och de nationella handlingsplanerna.	Nationell	-euro statliga anslag +andra
Huvudsyfte: att tillsammans med sakkunskap från frivilligorganisationer, självhjälpsorganisationer och andra experter ge råd om inriktning och utvärdering av rapporten om fattigdom och välstånd och de nationella handlingsplanerna.		

Detta är en mekanism av samma slag som den rådgivande gruppen av företrädare för självhjälpsorganisationer som konsulteras om den nationella handlingsplanen och som är särskilt inriktad på frågan. Den är alltså av annat slag än regeringsprogram som "Sozialen Stadt", som är ett stadsutvecklingsprogram för social integration i Tyskland med kraftig betoning på deltagande.

En fullständigare studie av vilka strukturella mekanismer som får fattiga att delta skulle fordra att såväl utformning som genomförande tog hänsyn till omfattningen och till interna regeringsstrukturer. Detta framhålls i svaret från EAPN Tyskland:

”För att fullständigt besvara frågorna i formuläret krävs forskning på olika nationella, regionala och lokala nivåer. Det är inte möjligt att besvara dem på så kort tid.”

I svaret betonar EAPN Tyskland även att erforderliga strukturella mekanismer måste verka på både lokal och regional nivå med en klar koppling till nationell och federal nivå om de ska kunna bidra till ett tillfredsställande deltagande och feedback.

Grekland: att definiera en strukturell mekanism för deltagande

EAPN Grekland använde en mycket snäv definition av termen ”strukturell mekanism” och sammanfattade sitt svar med att det inte finns några ”organisationer som uttryckligen arbetar för att göra människor som lever i fattigdom och utestängning delaktiga i politikens utformning och genomförande.”

Vidare angav EAPN Grekland att de kategorier fattiga som *mer än andra* uppmärksammas är funktionshindrade, äldre och kvinnor, som genom sina föreningar har mer inflytande på besluten än hemlösa, migranter och ensamstående föräldrar. EAPN Grekland har en nyckelroll som den enda strukturella mekanism bland frivilligorganisationerna som uppfyller kraven för det grundläggande deltagandearbetet. Detta skulle kunna kopplas till regeringens initiativ – den nationella kommittén för social trygghet. Denna kommitté har dock inte varit igång sedan det senaste valet, och någon ytterligare information gick inte att få från ledamoten av Social Exclusion Programme Committee vid detta tillfälle.

I svaret från EAPN Grekland erkänner man ”det grekiska samhällets karakteristiska drag och egenheter och det civila samhällets roll. Grekland är ett av de länder i EU-15 som har den högsta andelen fattiga. Det civila samhället har en kort historia och det har ingen tydligt bestämd plats i beslutsfattandet.” Frågan om deltagande ses som en ”ny diskurs” och utbytet av erfarenheter med andra medlemsstater anses vara viktigt för att utveckla god praxis.

Irland: nätverk av nätverk

Exemplet från Irland visar på nära samverkan mellan regeringens och frivilligorganisationernas initiativ. Department of Rural, Community and Gaeltacht Affairs ger anslag till tio nationella nätverk mot fattigdom som arbetar för olika gruppers delaktighet. Varje nationellt nätverk är självständigt och ses som icke-statliga organisationer, samtidigt som de får medel för personal som arbetar med utveckling, policyfrågor eller administration.

Exempel på mekanism (icke-statlig)	Räckvidd	Budget
Nationellt program för nätverk mot fattigdom	Nationell	1 450 000 euro
<p>Huvudsyfte: Att bistå nationella nätverk mot fattigdom i att utveckla sin förmåga att bidra till politisk utveckling på nationell nivå. Att utveckla förmågan hos de nationella nätverken mot fattigdom att göra politik av sin erfarenhet på lokal och nationell nivå. Det finns tio nationella nätverk mot fattigdom som företräder fattiga och socialt utslagna människors intressen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Europeiska nätverket mot fattigdom (EAPN), Irland ▪ Community Workers' Co-op (CWC) ▪ Forum of People with Disabilities (FPD) ▪ Irish National Organisation of the Unemployed (INOUE) ▪ Irish Rural Link (IRL) ▪ Irish Traveller Movement (ITM) ▪ One Parent Exchange and Network (OPEN) ▪ Children's Rights Alliance (CRA) ▪ Irish Refugee Council (IRC) ▪ Older Women's Network (OWN) 		

För att erhålla stöd krävs att nätverken engagerar och involverar de grupper de företräder, har en samhällsengagerad grundsyn och en representativ struktur. De förutsätts stödja det lokala arbetet mot fattigdom och bistå medlemmarna i arbetet med att påverka den politiska utformningen för grupper och enskilda som lever på särskilt utsatta platser eller i speciellt sårbara miljöer. Trots att dessa nätverk lägger grunden för att underlätta deltagandet för dessa särskilda grupper, återstår det fortfarande en massa att göra för att utveckla deltagandeprocessen. I rapporten om samrådet 2002 om de nationella handlingsplanerna för social integration erkänns behovet av att förbättra deltagandestrukturerna.

Italien: lokal social och ekonomisk utveckling

Det Europeiska nätverket mot fattigdom i Italien, CILAP, använde en mycket snäv definition av termen "strukturell mekanism" i enkäten. Enligt CILAP finns det inga statliga eller icke-statliga mekanismer som kan spegla fattiga och socialt utslagna människors diskussion, analys och erfarenheter. Här har vi valt att exemplifiera med ett regeringsinitiativ, eftersom det tyder på att en förändring mot ett allt större intresse för deltagandefrågor möjligen håller på att ske. Det visar på vikten av nationell lagstiftning, sedan lag nr 328 givit upphov till stadsplaneringsprogram med social inriktning, "Piani regolatori sociali". Dessa lokala regeringsmekanismer syftar till att införa en form av decentralisering. Enligt CILAP "verkar de fungera i några stora städer (som Rom och Neapel) och i några andra mindre städer". Det Europeiska nätverket mot fattigdom i Italien har därför planer på att engagera sig i stadsplaneringsprogrammet "Piani regolatori sociali".

Exempel på mekanism (statlig)	Räckvidd	Budget
"Piani regolatori sociali" (stadsplaneringsprogram med social inriktning)	Städer	-euro

Lag nr 328, som antogs år 2000, om omläggning av socialhjälp och offentliga sociala tjänster på lokal nivå öppnar för möjligheten att bygga upp tillfälliga organisationer för planering av lokala projekt. Det socialt inriktade stadsplaneringsprogrammet "Piani regolatori sociali" skapades av ett antal kommuner men genomfördes därefter av lokala grupper. Syftet är att samtliga aktörer ska medverka i utförandet av lokala åtgärder för social och ekonomisk utveckling.

CILAP samarbetar aktivt med andra frivilligorganisationer, vars motsvarigheter (som Caritas) i andra medlemsstater har listats som mekanismer för att skapa delaktighet.

Luxemburg: frivilligorganisationers inflytande över utformningen av politiken

I Luxemburg tar regeringens initiativ utgångspunkt i gällande lagstiftning och ändringar i lagbestämmelser. I stället för att söka involvera fattiga och utslagna människor direkt, vänder man sig till frivilligorganisationer. Sålunda ger en lag som lades fram för parlamentet för godkännande i maj 2003 möjlighet för företrädare för frivilligorganisationer att delta i det brett företrädade höga rådet för sociala åtgärder, "Conseil Supérieur à l'action sociale". I en rapport till parlamentet vart tredje år ska det höga rådet fastställa vilka åtgärder som krävs för att bekämpa fattigdom och social utestängning och ge förslag på vad som bör göras.

Redan i december 2003, i väntan på att den nya lagen skulle antas, deltog ATD-Quart Monde, ASTI och Caritas som experter i ett av höga rådets möten.

Vi har här tagit med exemplet med ASTI (Association de Soutien aux Travailleurs Immigrés) eftersom dess betoning på rättigheter speglar ett av villkoren för deltagande, nämligen: "Det finns ingen plats för diskriminering i dialog och utbyte". Detta är ett av mycket få exempel bland alla svar som betonar rättigheter eller icke-diskriminering.

Exempel på mekanism (icke-statlig)	Räckvidd	Budget
<p>Frivilligorganisationens namn: <i>ASTI, Association de Soutien aux travailleurs immigrés a.s.b.l. (icke vinstdrivande stödförening för invandrade arbetstagare).</i> http://www.asti.lu/ <i>Kontrakt med regeringen (ministeriet för familjefrågor, solidaritet och ungdom).</i></p>	Nationell	<i>omkring 120 000</i>
<p>Huvudsyfte: att tillvarata invandrares rättigheter och intressen samt främja delaktighet i det offentliga livet. <i>(Utbildningsprojektet för att underlätta asylsökandes integration på arbetsmarknaden finansierades även av Equalprogrammet.)</i></p>		

Med lagändringen skiftar nu inriktningen från ett klientförhållande till ett bredare samråd kring politiken. Frivilligorganisationernas engagemang i deltagandefrågor om planering och politik ingår i

en process för att låta det civila samhället få en bredare medverkan kring utbud och utformning av tjänster. Det grundar sig på uppfattningen att människor som lever i fattigdom hörs bättre genom organisationer som företräder deras intressen.

Portugal: lokalt och regionalt samarbete

Efter ett intensivt lobbyarbete har Portugals regering föreslagit att man bildar ett forum för frivilligorganisationer. EAPN Portugal anser att detta är ett väsentligt genombrott:

”Även om detta forum inte kommer att omfatta något direkt deltagande av människor som lever i fattigdom är det ändå en viktig plattform för de organisationer som företräder fattiga människor så att de kan göra sina röster hörda. Det kommer att bli ett nationellt forum där frivilligorganisationer får tillfälle att bistå med råd och ge uttryck för sin uppfattning.” (Svar från EAPN Portugal på fråga i formuläret, maj 2004) |

Det valda exemplet visar på den portugisiska regeringens allt starkare intresse av att även arbeta på regional och lokal nivå. Regeringen har beviljat anslag som kommer att möjliggöra för EAPN Portugal att arbeta för att göra människor mer aktiva i utformningen, genomförandet och utvärderingen av politiken. Det finns ännu inga resultat från denna aktiveringsprocess.

Exempel på mekanism (icke-statlig)	Räckvidd	Budget
”Aktivare medverkan”, EAPN Portugal	Nationell Regional	- 82 335,38 euro
<p>Huvudsyfte: Sedan 2002 har EAPN Portugal genom ett projekt som kallas ”Aktivare medverkan” försökt genomföra några åtgärder för att få med fattiga människor i arbetet med att utforma, genomföra och utvärdera politiken för fattigdomsbekämpning. 2003 inkluderades detta projekt, som finansieras av Portugals regering, i den portugisiska handlingsplanen för social integration. Detta försöksprojekt som samordnas av EAPN Portugal ska främst ses som en början på en process. Projektet drivs i fyra portugisiska regioner (Porto, Braga, Évora och Coimbra).</p>		

Nederländerna: kund eller medborgare?

Den mest betydande åtgärd som regeringen vidtagit för ökat inflytande som EAPN Nederländerna nämner är ”kunderåd”. Dessa råd har varit igång under en tid och inrättades för att på lokal nivå företräda brukare som ålderdomshem, centrum för hemlösa och bidragssökande.

Kunderåden är obligatoriska enligt nationell lagstiftning men finansieras på regional och lokal nivå. EAPN har engagerat den nationella föreningen för utbildning av bidragssökande (Landelijke Kadertraining Uitkeringsgerechtigden, LKU), så att dessa kan delta i kunderåd och därigenom vinna inflytande på politiken på lokal, regional och nationell nivå. (Svar från EAPN Nederländerna). Emellertid har LKU av finansiella skäl tvingats skära ned på denna utbildningsverksamhet under

2004 (nedskärningar på alla områden). Detta innebär att fattiga och socialt utslagna människors delaktighet minskar i stället för att öka.

Exempel på mekanism (statlig)	Räckvidd	Budget
Kundråd	Nationell	-euro
Huvudsyfte: Att ge brukargrupper inflytande över tjänster och socialpolitik. Kundråden är obligatoriska men de måste genomföras och finansieras av de regionala, provinsiella och lokala styrelserna.		

Spanien: från teori till praktik

I den mån det alls finns statliga och icke-statliga mekanismer för att göra "afectados" i Spanien delaktiga har dessa stora brister. Europeiska nätverket mot fattigdom anser att den enda betydande insatsen på området görs av ATD-Fourth World. I samband med att ett EAPN-nätverk för hela Spanien inrättas har nätverket därför bildat en grupp som ska verka för ökat deltagande. På grundval av detta och av en spansk delegations medverkan i det tredje europeiska mötet kommer ett seminarium att hållas om deltagande.

Det spanska nätverket mot fattigdom har valt ut ett partnerskap bestående av tre frivilligorganisationer som tillsammans driver ett EU-projekt för att bekämpa diskriminering som det bästa exemplet på deltagande.

Exempel på mekanism (statlig)	Räckvidd	Budget
Handlingsprogram mot diskriminering i arbetslivet som drivs av tre frivilligorganisationer.	Nationell	-euro
Caritas: Arbetar med att integrera ungdomar som riskerar att hamna utanför arbetsmarknaden. Röda korset: Arbetar med att få in invandrare på arbetsmarknaden. Fundación Secretariado General Gitano: Arbetar med att få in den romska minoriteten på arbetsmarknaden. De tre programmen syftar även till att få med de fattiga och socialt utslagna i integrationsprocessen. Programmen håller nu på att genomföras.		

Avsikten är att lärdomarna från dessa tre program ska komma till användning i framtida planering av deltagandeprocesser i Spanien.

Sverige: brukarinflytande och det civila samhällets delaktighet

Svaret från Sverige speglar gapet mellan de statliga och icke-statliga gemensamma ambitionerna och genomförandet av dem. I den svenska handlingsplanen sägs uttryckligen att "medborgarnas möjligheter att påverka den politiska processen skall bli mer jämlika än de är i dag". (Sveriges handlingsplan mot fattigdom och social utestängning, sidan 37). Det exempel som valts är baserat på ett förslag "att i Socialdepartementet inrätta en delegation för brukarinflytande i sociala utvecklingsfrågor med brett deltagande från organisationsnätverket mot social utestängning samt

representanter från Svenska Kommunförbundet och Socialstyrelsen." (Sveriges handlingsplan mot fattigdom och social utestängning, sidan 41).

Exempel på mekanism (statlig)	Räckvidd	Budget
Delegation för brukarinflytande	Nationell	-euro
Delegationen ska utgöra ett samrådsorgan mellan den offentliga sektorn och frivillig- och brukarorganisationerna i syfte att mobilisera samtliga aktörer i arbetet mot ekonomisk och social utsatthet.		

Den svenska regeringen menar att "det varit svårt att etablera ett omfattande, framgångsrikt utbyte av goda exempel". Ett exempel på god praxis anser regeringen vara lokala utvecklingsavtal, som bygger på en såväl teoretisk som praktisk grund för samhällsutveckling och lokal social utveckling. Arbetssättet kräver delaktighet och samverkan mellan olika politiska och andra ideologier.

Storbritannien: decentralisering

I svaret från Storbritannien sägs att regeringen "är medveten om att den måste arbeta i partnerskap med en rad olika aktörer för att på ett effektivt sätt bekämpa fattigdom och social utestängning". Bakom detta ligger även att man överlätit ansvar på Skottlands och Wales parlament och på den nordirländska administrationen.

Exempel på mekanism (statlig)	Räckvidd	Budget
Initiativets namn: Partnerskap för social integration (Social Inclusion Partnerships) http://www.communitiesscotland.gov.uk	Skottland	4,1 miljoner pund sterling
Huvudsyfte: att få med människor som lever i fattigdom och utestängning i förbättringsarbetet av den lokala samhällsservicen i missgynnade områden.		

Storbritanniens avdelning för arbete och pensioner har samråd med arbetsgruppen Social Policy Task Force (SPTF), som är ett nätverk, eller en paraplyorganisation, av frivilligorganisationer. SPTF bildades främst för att samverka med Storbritanniens regering i fråga om den nationella handlingsplanen för social integration. Arbetsgruppen kom till på EAPN:s initiativ och har deltagit i utarbetandet av handlingsplanen för 2003. Detta har vidare lett till ett gemensamt projekt för att utforma en verktygslåda som kan användas för att få med människor med erfarenhet av fattigdom i utvecklingen av den nationella handlingsplanen. Kommentarer från Storbritannien om värdet av ett nära samarbete mellan staten och frivilligorganisationerna är entusiastiska: "Den öppnare deltagandeprocessen har bidragit till att lyfta fram särskilda problem med genomförandet av politiken till de politiskt ansvariga. Utan direkt medverkan av människor med erfarenhet av fattigdom skulle en del av dessa problem fått mindre uppmärksamhet."

Bilaga I: program

Tredje europeiska mötet om människor som lever i fattigdom och utestängning	
Program	
Torsdag 27 maj	Delegaterna anländer
19.00	Buffé på Hotel Dorint
Fredag 28 maj	Konferensens ordförande: professor Seamus O' Cinneide
9.00 - 9.45	Öppningssession <ul style="list-style-type: none"> ▪ Gerry Mangan, företrädare för det irländska ordförandeskapet ▪ Marie Arena, minister för offentlig förvaltning, social integration, jämställdhet och storstadspolitik, Belgien ▪ Marie-Josée Jacobs, minister för familjefrågor, social solidaritet och ungdomsfrågor, Luxemburg ▪ Odile Quintin, generaldirektör för generaldirektoratet för sysselsättning och socialpolitik, Europeiska kommissionen ▪ Isabelle Leborgne, Association Action Partenariat International Economique et Social, deltagare i det andra fattigdomsmötet
9.45 – 10.15	Te eller kaffe
10.15 – 13.00	Arbetsseminarium 1: Introduktion och erfarenhetsutbyte: <ul style="list-style-type: none"> • Kort sammanfattning av det första och andra fattigdomsmötet. • Deltagarna presenterar sig, sina organisationer och de viktigaste framgångarna och utmaningarna som organisationerna står inför. • De ämnen som behandlas kommer att tas upp som gemensamma frågor vid dialogmötet i den avslutande sessionen.
13.00 – 14.30	Lunch
14.30 – 16.00	Arbetsgrupp 2: Deltagande – Hur brukar det vara? <ul style="list-style-type: none"> • Presentation av de viktigaste resultaten av enkäten. • Presentation av ett exempel från enkäten (diskussion). • Deltagarnas egna erfarenheter av deltagande.
16.00 – 16.30	Te eller kaffe
16.30 – 17.30	Arbetsgrupp 2, fortsättning: <ul style="list-style-type: none"> • Öppen diskussion om deltagande.
Kväll	Middag på Residence Palace, Rue de la Loi 155

	<p>Catering: Bouillon de cultures, Bryssel Utbildning och social integration.</p> <p>Irländskt band: Siomon O' Donnghaile Afrikansk musik: Federation Hope for Africa</p>
lördag 29 maj	Ordförande för konferensen: professor Seamus O' Cinneide
9.15 – 10.15	Arbetsgrupp 3: Utarbetande av frågor till plenarmötet
10.15 – 10.45	Te eller kaffe
10.45 – 13.15	<p>Plenarmöte</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rapporter från andra evenemang under ordförandeskapet: Sandra Christian, EAPN Nederländerna • Rapporter och frågor från arbetsgrupperna • Svar från panelen • Öppen diskussion <p>I panelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mary Coughlan, minister för sociala frågor och familje frågor • Marie Arena, minister för offentlig förvaltning, social integration, jämställdhet och storstadspolitik, Belgien • Armindo Silva, enhetschef, generaldirektoratet för sysselsättning och socialpolitik, social trygghet och social integration, Europeiska kommissionen • Brigitte Weinandy, ledamot av EU:s kommitté för social trygghet och första rådgivare vid departementet för familje frågor, solidaritet och ungdom – avdelningen för sociala insatser, Luxemburg • Ludo Horemans, vice ordförande, Europeiska nätverket mot fattigdom
13.15 – 13.30	<p>Avslutningssession</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parlamentsledamot Mary Coughlan, minister för sociala frågor och familje frågor, Irland • Maria Marinakou, EAPN, ordförande • Ordförandens slutord
13.30	<ul style="list-style-type: none"> • Gruppfoto • Lunch
14.30	Delegaterna avreser

Appendix II List of Participants

3rd European Meeting of People experiencing Poverty							
Name	firstname	NGO - Organisation	Postal code	City	Address	Phone	E-mail
AUSTRIA							
LANDA	Katarzyna	"Zum Alten Eisen " Selbsthilfegruppe von Arbeitsuchenden ab 40	A-1020	Wien	Heinistrasse 29/8A		kml@chello.at
EHLER	Wulfhardt	"Zum Alten Eisen " Selbsthilfegruppe von Arbeitsuchenden ab 41	A-1230	Wien	Färbermühlgasse 5/2/3		wulfhardt.ehler@chello.at
KOEHLER	Dietmar	"Zum Alten Eisen " Selbsthilfegruppe von Arbeitsuchenden ab 42	A-1230	Wien	Dr. Hanswenzlgasse 8		ibd.koehler@utanet.at
BELGIUM							
STEPMAN	Patricia						
PEELMAN	Sonja						
ROSSIERS	Paul						
CLYMANS	Mieke	PRISO- Steunpunt Turnhout	B-2300	TURNHOUT	Otterstraat 116	32 14/44.26.74	mieke_turnhout@priso.be
TALON	Jocelyne	Comité de défense des citoyens de la ville de Bruxelles	B-1000	BRUXELLES	Rue borgval, 2	32 2 502 95 02	jocelynetalon@hotmail.be
CLEMENT	Eugène	Fédération Espoir d'Afrique ASBL	B-1082	Bruxelles	Place de la Gare, 1/2	32 2 648 97 63	vzwfedasbl@belgacom.net
BULGARIA							
IVANOVA	Angelina	Inter Ethnic Dialog		DOBRODAN Village		359+889 43 72 56	dobrodan@infotel.bg
POPOV	William	Competency and Ethics		PAVLIKENI Town		359+610 36 45	
IVANOV	Sasho	Roma Cultural & Youth Organisation		STRELCHA Town		359+888 83 33 81	lia@abv.bg
MINEV	Douhmir	EAPN Bulgaria	BG-1000	SOFIA	Rakovski 159 str	359+2 988 54 48	perspekt@tradel.net
JELIAZKOVA	Maria	Information Centre	BG-1000	SOFIA	Rakovski 159 str	359+2 988 54 48	perspekt@tradel.net
CZECH Rep							
Hradecky	Ija						hradecky@nadeje.cz
DENMARK							
RUDOLF	Ole	TRUE	DK-8210	ARHUS	Jernaldervej 221a-ltv-dep 3535	86 25 07 40	naerudvalget.aarhusamt@yahoo.dk
NIELSEN	Johnny	TRUE	DK-7620	LEMVIG	Jens		urup722003@hotmail.com

					Sondergardsvej 3, 3sal.dep 312		om
HAMMER	Lis	KOFOEDS SKOLE		DK-COPENHAGEN	Tagensvej 29		
LARSEN	Inge	KOFOEDS SKOLE		DK-COPENHAGEN	Folehaven 45.Valby		
LARSEN	Karin	KOFOEDS SKOLE		DK-DRAGOR	Schoutgarden 32		karinl@kofoedsskole.dk
ESTONIA							
HEINLA	Eda	NGO Tallinn Children Support Centre,	10143	TALLINN	Estonia blvd 7	3.726.454.192	Eda.Heinla@iiss.ee
FINLAND							
PULLI	Maija	TVY ry/EAPN-Fin	FI-25330	KUUSJOKI	Riitasuontie 19	358 2 7344 933	maija.pulli@kuusjoki.salonseutu.fi
JOKINEN	Tarja	Pienperheyhdistys ry	FI-25330	HELSINKI	Väinöläkatu 34 D 19	358 9 7242 932	tarja.jokinen@kolumbus.fi
OYER	Yumus	Suomen Punainen Risti	FI-00810	HELSINKI	Petter Wetterin tie 3 D 94	358 40 5248 126	yumusud@hotmail.com
WARDOYO	Riina	Helsingin Ensikoti	FI-00510	HELSINKI	Lemunkuja 3 C 18	358 50 3472 512	rinaset@yahoo.com
WARDOYO	Endro	Helsingin Ensikoti	FI-00510	HELSINKI	Lemunkuja 3 C 18	358 50 3472 512	rinaset@yahoo.com
FRANCE							
BIANDA	Magloire Cheri	Foyer Vers l'Avenir	FR-42153	RIORGES	337, Chemin Martin	33+6 230 321 56	magcheri@yahoo.fr
LEBORGNE	Isabelle	AIPIES	FR-76210	BOLBEC	4bis Place Félix-Faure	33+2 35 31 86 19	aipies@wanadoo.fr
DUPREZ	Christine	Ass.Martine Bernard	FR-59420	MOUVEAU	63 rue de Lille	33+3 20 55 07 87	christine.duprez@wanadoo.fr
MOULAOU	Nassera		FR-75020	PARIS	6 Rue Ch. & Robert	33+6 82 24 52 91	nassera.moulaoui@laposte.net
LONGELIN	Bénédict e	Foyer Chartrain	FR-28003	CHARTRES	12 rue Hubert Latham	33+2 37 88 40 00	bene_longelin@hotmail.com
LARMEE	Valérie	ATD Quart Monde	FR-69120	VAUX en VELIN	6 chemin des Echarmeaux	33+4 26 65 26 21	atdlyon@atd-quartmonde.org
HENRIQUES	Antonio	ATD Quart Monde	FR-69000	LYON	28, rue de l'annonciade	33+4 78 39 34 30	atdlyon@atd-quartmonde.org
GERMANY							
BIEHN	Erika	NAK	59555	Lippstadt	Cappeltor 12	0049-2941-78930	bagshi.erika@web.de
GEHRKE	Marlis		12629	Berlin	Gothaer Str. 17	0049-30-9953811	netz-sozialberatung@gmx.net
KRÄMER	Imme	BAG-SHI	60439	Frankfurt	Niederurseler Landstr. 24	+49-69-27 22 08 98	bagshi-beratung@aol.com
RATHMER	Otger	BAG-E	60318	Frankfurt	Nordendstr. 61		otger2004@yahoo.de

SCHRÖTER	Jens	AGAB e.V.	28215	Bremen	Kastanienstr. 63		
THÜRAUF	Andrea	BAG-E	60437	Frankfurt	Homburger Landstr. 865	0049-69-762267	andrea.thuerauf@t-online.de
WALTHER	Beate		47533	Kleve	Liesegangstr. 21		B.Walther-Kleve@web.de
GREECE							
TSITSIPA	Theodora		Gr-14676	KALITH E- ATHENS	Treas, 6	00 30 694 7614 287	tsitsipa@pnafonet.gr
LEKAJ	Egida		Gr-	EXARHIA - ATHENS	Sp.Trikoupi	00 30 693 7195 104	egidaleka@yahoo.co.uk
MARINAKOU	Maria	EAPN Greece, President of EAPN International					mmarinakou@mland.gr
DOURIDA	Evangelia	EAPN Greece	Gr 12136	PERISTERI ATHENS	Kleanthous, 26	00 30 694 4152 806	kspm-erp@otenet.gr
GEBRETSADIK	Geremen		Gr-11528	ILISSIA - ATHENS	Iridanou 4 a	00 30 693 4486 388	
HUNGARY							
GELSEI	Gergo	ALLIANCE OF SOCIAL PROFESSIONALS	1094	BUDAPEST	Ráday u. 43-45. 609.sz.	+3630 275 17 37	gelsei.gergo@kla.hu
MACZNE PLETZER	Agnes	CSEPEL - Ass.of People living under the subsistence level	1211	BUDAPEST	Kiss J.alt. u. 63. 5/57.	+36-20583-3621	
LAJTOS	Sandor	Teahouse, club for jobseekers	1214	BUDAPEST	Szent István út 1/b.	+36-20466-7467	lasa@freestart.hu
GURBAI	Katalin	Teahouse, club for jobseekers	1215	BUDAPEST	Szent István út 1/b.	+36-20466-7467	lasa@freestart.hu
FARKASNE BODNAR	Emma	CSEPEL - Ass.of People living under the subsistence level	1214	BUDAPEST	Nap u.8.4/14.	+361 420 6654	emmi48@freestart.hu
IRELAND							
Deaton	Margaret	Tallaght Centre for the Unemployed	Dublin 24	Tallaght	St Dominicks Hall, Main Street	4621075	magdeaton@eircom.net
King	Liz	Tallaght Centre for the Unemployed	Dublin 24	Tallaght	St Dominicks Hall, Main Street	4512983	tcu@iol.ie
In Son Keay	Clara	Migrants Rights Centre of Ireland	Dublin 3	Dublin	No 3 Bereford Park	8881355	info@mrci.ie
Magat	Sancha	Migrants Rights Centre of Ireland	Dublin 3	Dublin	No 3 Bereford Park	8881355	info@mrci.ie
Creighton	Maria	One Parent Exchange & Network	Co Mayo	Co Mayo	Malvern Mews, Knock Road, Claremorris,	086-0652815	enquiries@oneparent.ie
Courtney	Joan	One Parent Exchange & Network	Co Kerry	Co Kerry	34 Ballyrickard Court, Tralee,.	087-9654867	enquiries@oneparent.ie
ITALY							
ALUISI	Paola	Casa dei Diritti Sociali-CILAP EAPN Italy	I-00145	ROMA	Via G. Gozzi 161	+393480645600 - +39065414267	paolaalu@hotmail.com

PERRATONE	Guido	Emmaus Roma	I-00147	ROMA	Via Casale de Merode 8	+39065122045 - +393398876667	segr.emmausest@libero.it
PARATO	Michele	Emmaus Ferrara	I-44040	S.NICOLO	Via Masolino Piccolo 8/10		emmausferrara@libero.it
ARSENE	Ciprian	Casa dei diritti sociali	I-00189	ROMA	Via Ischia di Castro 25		
MELE	Carlo	Caritas Italiana	I-83100	AVELLINO	c/o Caritas italiana Piazza Libertà 23	39082574691	carit_av@inopera.it
PALUMBO	Cristina	Caritas Italiana	I- 81016	CASERTA	Coop. Parva Domus, Via Elci (Piedimonte Matese)	390823783756	crispalumbo@inwind.it
GRGA	Mirko	Comunità di Capodarco	I-00175	ROMA	c/o Comunità di Capodarco Via Messala Corvino 59	39 3391323765	
BATTAGLIA	Giuseppe	Caritas Italiana	I-83100	AVELLINO	c/o Caritas italiana Piazza Libertà 23		carit_av@inopera.it
LATVIA							
GEIDE	Dzintars	Livani Foundation "Balta Maja" and Charity Centre	LV 1021	Riga	Praulienas 10 - 33	3.716.118.899	dg@btv.lv
LUXEMBURG							
CAPITAO	Marco	None		Luxembourg			
WIRTZ	Nico	None		Luxembourg			
HOFFMANN	Marco	EAPN Lux	L-1725	Luxembourg	21-23, rue Henri VII	00352-22 00 99 - 20	marco.hoffmann@ligue.lu
SCHNEIDER	Klaus	EAPN Lux		Luxembourg			
MALTA							
Calleja	Mark Anthony	Caritas Malta	VLT16	FLORIANA	5, LION STREET	0356 25906600	diaconia@caritasmalta.org
NETHERLAND							
CHRISTIAAN	Sandra	EAPN Nederland	NL-1622DK	HOORN	Astronautenweg 148		sm.chrsitiaan@quicknet.nl
ETTEMA	Jan	EAPN Nederland	NL-7311EJ	APELDOORN	Brinkhorstweg 11		janetema@wanadoo.nl
VEERHOFF	Niek	EAPN Nederland	NL-1703MV	HEERHUGOWAARD	Spaarne 88		nveer@wxs.nl
SMEEKES	Alida	EAPN Nederland					salida@zonnet.nl
DE KONING	Rien	EAPN Nederland	NL-5491KZ	OEDENRODE	Venkel 5		h.koning22@chello.nl
HUYBERTS	Anja	EAPN Nederland	NL-5491KZ	OEDENRODE	Venkel 5		h.koning22@chello.nl

NORWAY							
HERRESTAD	Ina		NO-0182	OSLO	Batteriet, Storgt 36	0047 234 22 340	ina.herrestad@skbo.no
POLAND							
PAPRZYCKA	Elzbieta	BARKA-KOFOED SCHOOL	62-028	POZNAN	ul. Pilsudskiego 11/m15	+ 48 61 8720286	sbarki@barka.org.pl
BOR	Lech	BARKA-KOFOED SCHOOL	61-003	POZNAN	ul. Sw. Wincentego 6/9	+ 48 61 8772265	sbarki@barka.org.pl
KONIECZNY	Henryk	ROSE Ass. for the People and the Environment	64-423	LUBOSZ	Chudopczyce 17	+ 48 61 2911741	chudopczyce@barka.org.pl
SCIANA	Zbigniew	ROSE Ass. for the People and the Environment	64-423	LUBOSZ	Chudopczyce 17	+ 48 61 2911741	chudopczyce@barka.org.pl
TERCHA	Antoni	Barka Association for Mutual Help	47-100	Strzelce Opolskie	ul. Krakowska 16	+ 48 77 4638377	kramat@go2.pl
JEDRZEJAK	Agnieszka	MONAR-MARKOT ALLIANCE	64-610	ROGOZNO	Roznowice 33	+ 48 67 2610678	monar-wlkp@xl.wp.pl
ZDRENKA	Piotr	Barka Foundation for Mutual Help	64-008	POZNAN	ul. Sw. Marcin 30/14	+ 48 61 8532148	barka@barka.org.pl
PORTUGAL							
TEIXEIRA	Maria Rosa	Associação Promoção Social População Bairro Aleixo	4100	Porto (Portugal)	Rua Carvalho Barbosa, Ent. 106	222086061	porto@reapn.org
ANTUNES	José Luis	EAPN Portugal (Porto)	4050	Porto (Portugal)	Praça Guilherme Gomes Fernandes, 45-4º	222086061	porto@reapn.org
RIBEIRO	Maria Fernanda	EAPN Portugal (Coimbra)	3130-255	Soure (portugal)	Urbanização Encosta Sol, Lote 6, R/c Esq.	239 834241	eapn-coimbra@clix.pt
GONÇALVES	Bruno	Assoc. Cigana Coimbra	3020-208	Coimbra (Portugal)	Bairro Ingote, Lote 22, Cave Eqª	914488978	brunocig@hotmail.com
PAIVA	Júlio	EAPN Portugal	4200-218	Porto (Portugal)	Rua Costa Cabral, 2368	225420807	julio.paiva@reapn.org
SLOVAK REP							
KVAPILOVA	Erika			SLOVAKIA-Bratislava	Pifflova 3, 851 01	421 2 62249798	erza@nexta.sk
SPAIN							
VIRELLA	JUAN PEDRO	ANDALUCÍA ACOGE	41008	SEVILLA (Andalucía)	Parque las Naciones 31	954900773	acoge@acoge.org
BANOU	RABIA	MALAGA ACOGE	29009	MALAGA (Andalucía)	C/Sevilla 8	952393200	malaga@acoge.org
ALGOUCH	APDENO UR	MALAGA ACOGE	29009	MALAGA (Andalucía)	C/ Sevilla 8	952393200	malaga@acoge.org

RODRIGUEZ	SANDRA	SERVICIOS SOCIALES Ayunt Miguelturra	13171	CIUDAD REAL (Castilla la Mancha)	Plaza España 1	926160666	luisargueton@navegali.com
RASTROLLO	PATRICIA	ASOCIACIÓN SOCIAL ANDRÓMINES	80110	BARCELONA (Cataluña)	Carretera Vella, 37	935641574	andromines@andromines.org
JIMENEZ	MARIA JOSE	FUND SECRETARIADO GENERAL GITANO	36205	VIGO (Galicia)	C/Faisán 3	986260255	acceder.vigo@fsgg.org
NAVARRO	JOSE MARÍA	CENTRO DE SOLIDARIDAD	50014	ZARAGOZA (Aragón)	C/Lucero del Alba 2	976331775	barberoak@hotmail.com
ARMENDARIZ	MAITE	EAPN.NAVARRA	31014	PAMPLONA (Navarra)	C/Artica 32	948134823	oficina@redpobreza.org
SWEDEN							
SODERSTROM	Helena	RSMH	SE 75242	UPPSALA	Gnejsvägen 2 B		
ALPHONCE	Elisabet	RSMH	SE 75263	UPPSALA	Hagavagen 278		
PERSON	Maj	RFHL	SE 753 20	UPPSALA	Bangardsgatan 13		
JONSON	Gith	KRIS	SE 116 23	STOCKHOLM	Bondegatan 9 A		
SAMUELSON	Rolf	EAPN	SE75428	UPPSALA	Ferlingsgatan 73		rolf.samuelson@comhem.se
U.K							
MOYO	Temba		CF103NB	CARDIFF	c/o Cardiff University- JOMEC-Bute Building, King Edward XII Ave		bucolliv@cf.ac.uk
LOW	Vicki	Moray Against Poverty		ELGIN	34 Glenlossie Drive, New Elgin	44+1343 55 0215	cross2@tiscali.co.uk
FOX	Mike	UKCAP	L6 6AZ	LIVERPOOL	11a Pear Grove		
BUCOLLI	Vanessa	OXFAM	CF 10 3NB	CARDIFF	c/o Cardiff University- JOMEC-Bute Building, King Edward XII Ave		bucolliv@cf.ac.uk
PODRIMAJ	Lumturi	NIAPN	BT152GB	BELFAST	c/o NICVA 61 Duncairn Gardens	44+2890 875 010	niapn@nicva.org
VELLEM	Ronald	NIAPN	BT152GB	BELFAST	c/o NICVA 61 Duncairn Gardens	44+2890 875 010	nMOYO
MOYO	Selina	Refugee Women's Action Group	CF103NB	CARDIFF	c/o Cardiff University- JOMEC-Bute Building, King Edward XII Ave		bucolliv@cf.ac.uk

TEAMS							
HERMANS	Marja	Welzijnszorg	B-1000	Brussel	Huidevetterstraat 165	32 2 -502.55.75	marjahermans@welzijnzorg.be
GORIS	Josée	Cellule Pauvreté	B-1000	Brussel	Anspachlaan 1		josee.goris@minsoc.fed.be
DIERCKX	Danielle	University of Antwerp- UA	B-2000	Antwerpen	Prinsstraat 13	00 32 3-220 47 67	danielle.dierckx@ua.ac.be
BOEHLKE	Klaus		12487	Berlin	Mühlbergstr. 20	0049-30-63902626	netz-sozialberatung@gmx.net
VEREECKEN	Léopold	Forum Bruxellois de Lutte contre la Pauvreté	B-1180	Bruxelles	Rue AL.Renard 86/7	00 32 2 343 66 91	leopold.vereecken@slynet.be
FONSECA	Clara	EAPN Brussels	B-1000	Bruxelles	Rue du Congrès 37-41	32 2 230 44 55	clara.fonseca@eapn.skynet.be
HANAN	Robin	EAPN Ireland					eapn@iol.ie
KELLY	Peter	Poverty Alliance Scotland EAPN		GLASGOW	162 Buchanan Street	44+141 353 0440	peter.kelly@povertyalliance.org
GOSZTONYI	Geza	Regional Social Welfare Resource Centre Budapest, Hungary	H-1052	Budapest	Varoshaz u. 9-11.	36(1) 327 1419	gosztonyi@budapest.hu
LONEGREN	Philip	EAPN Sweden					philip.lonegren@chello.se
CALVANELLI	Laura	Caritas Roma					lcalvanelli@yahoo.it
WILGA	Justyna	Barka Foundation					wilgaj@go2.pl
Survey & Report							
GORMAN	Margo						margogorman@eircom.net
Chairman							
O CINNEIDE	Seamus						seamus.ocinneide@may.ie
AUTHORITIES							
BELGIUM							
FRANSEN	Kathleen	Stafmedewerker Vlaams Netwerk vzw	B-1030	Brussel	Vooruitgangstraat 323	32 2 204 06 50	vlfa@skynet.be
VAN GEERTSOM	Julien	Federal Service Social Integration					
ARENA	Maria	Ministre de l'Intégration Sociale, Politique des Grands villes, Egalité des Chances et Fonction Publique					
RABAU	Muriel	Représentation permanente belge auprès de l'UE					

European Commission							
SILVA	Armando	DG Employment and Social Affairs, EU Commission					
QUINTIN	Odile	Director General, DG Employment and Social Affairs, EU Commission					
IRELAND							
COUGHLAN	Mary	Minister for Social and Family Affairs, Ireland					
LUXEMBURG							
JACOBS	Marie-Josée	Luxembourg Minister for Family Affairs, Social Solidarity & Youth					
AUSTRIA							
HELMUT	Lang	Bundesministerium für sozial Sicherheit-Generationen und Konsumentenschutz Abt.		A-1010 WIENS	Stuebning 1	71100-6300	helmut.lang@bmsg.gv.at
HUNGARY							
KANNAI	Magdolna	Department for Social Coordination-Ministry of Health, Social & Family Affairs, Hungary			36 1 475 5837		kannai.magdolna@eszcsn.hu
Netherlands							
DE GEUS	Femke	Ministry of Social Affairs and Employment Dir. For Work & Social Assistance				31-70-333 6357	fdegeus@minszw.nl
Norway							
BJERKNES	Solveig	Norwegian Directorate of Health and Social Affairs					solveig.bierknes@shdir.no
Czech Republic							
VALECKA	Hana						Hana.Velecka@mpsv.cz
ETUC-CES							
FONTENEAU	Gérard	Advisor at ETUC				32 2 224 04 61	mleonard@etuc.org
LEONARD	Myriam	CES					
EUROCHILD							
WILLIAMS	Anne						anne.williams@efcw.org
ATD 4th WORLD							
MACIOTI	Gunda	4th World Delegate to the EU	B-1040	Bruxelles	Avenue Victor Jacobs 12	32 2 647 99 00	atd.europe@tiscali.be

Euro Health Network							
STEGEMAN	Ingrid	EuroHealthNet	B-1000	Bruxelles	6 Rue Philippe le Bon	32 2 235 0320	i.stegeman@eurohealthnet.org
Combat Poverty							
JOYCE	Fidelma	Combat Poverty Ireland					
ORGANISING COMMITTEE							
MANGAN	Gerry	Dept. Social & Family Affairs - Ireland, Director				353 704 35 04	
DAHERTY	Darragh	Irish Permanent Representation				02-282 34 62	
O SEAGHDHA	Eoin	Dept. Social & Family Affairs - Ireland				353 1 704 30 31	
O'MALLEY	Lorcan	Dept. Social & Family Affairs - Ireland					
QUINN	Orlaigh	Dept. Social & Family Affairs - Ireland					
BARRON	Cathy	Dept. Social & Family Affairs - Ireland					
FAUGHNAN	Helen	Dept. Social & Family Affairs - Ireland					
MURPHY	Ann	Dept. Social & Family Affairs - Ireland					
WALSH	Niamh	Dept. Social & Family Affairs - Ireland					
FRAZER	Hugh	Commission européenne - DG Emploi				02 295 96 01	
VANDENBUSSCHE	Johan	Cabinet de Maria ARENA	B-1000	Brussel	Rue Royale 180	02-790 56 61	
JONES	Samara	FEANTSA				02 534 41 66	
KENNINGHAM	Sarah	ATD Quart Monde	B-1040	Bruxelles	Av. Victor Jacobs 12	02-6479900	
HOREMANS	Ludo	EAPN Vice President	B-1000	Bruxelles	Rue du Congrès-37-41		ludo.horemans@antwerpen.be
FARRELL	Fintan	EAPN Director	B-1000	Bruxelles	Rue du Congrès-37-41	32 2 230 44 55	fintan.farrell@eapn.sky.net.be
GERONDAL	Micheline	EAPN Project officer	B-1000	Bruxelles	Rue du Congrès-37-41	32 2 230 44 55	micheline.gerondal@skynet.be
WEINANDY	Brigitte	Luxembourg Minister for Family Affairs, Social Solidarity & Youth	L-2420	Luxembourg	12-14 Ave. E. Reuter	352 478 3653	Brigitte.Weinandy@fm.etat.lu
SPC							
WILLAME	Elise	Directrice de la représentation					

		belge					
GUESTS							
Denmark							
JENSEN	Steen Viggo	Council for socially marginalised people		DK-			steven_viggo@msn.com
EAPN Portugal							
AIRES	Sergio	EAPN Portugal					sergio.aires@netc.pt
EAPN Europe							
CHAMPEIX	Claire	EAPN EUROPE	B-1000	Bruxelles	Rue du Congrès, 37-41	32 2 230 44 55	claire.champeix@eapn.skynet.be
TV							
VAN NIEKERK	André	Crossing the Line production	NL- 2515 BE	DEN HAAG	Huygensstraat 21 E	31 70 383 63 62	www.crossingthelineprod.nl
KUIPERS	E.	Crossing the Line production					
VAN DE BERG	R.	Crossing the Line production					
VAN DE ZEE	R.	Crossing the Line production					
Secretariat/Volunteers							
LEMMENS	Philippe	EAPN Europe	B-1000	Bruxelles	Rue du Congrès, 37-41	32 2 230 44 55	claire.champeix@eapn.skynet.be
NOLMANS	Cynthia	EAPN Europe	B-1000	Bruxelles	Rue du Congrès, 37-41	32 2 230 44 55	claire.champeix@eapn.skynet.be
MAES	Kris						
PEETERS	Ingrid						
VAN HUMBEECK	Patrik						
VEREECKEN	Nicolas						
MINEV	Alexandar						
PEKANOV	Atanas						
HOREMANS	Mathias						
CZMYR	Agnieska	ATD 4th world					
CHESNEAU	Emilie						
MIGNOT	Mélanie						
INTERPRETERS							
ALSTROM	Annika						
BATTISTELLI	Alberto						
BAUDET	Karine						
BELAOUI	Ouassila						
BRUCATO	Eric						
CAUCIG	Isabella						
CHAVET	Christine						

CHMIELEWSKA	Ewa						
CLAEYS	Isabelle						
CORREIA	Rui						
DELADRIER	Patrice						
DE SA MOREIRA	Carlos						
EECKHAUT	Frieda						
ENAMI	Ceighegh						
ERVYN	Olivier						
FIERENS	Anja						
FEDERICO	Serge						
GALLER	Isabelle						
GONZALVES	Manoel						
GRIGOROVA	Ada						
IMHAUSER	François e						
JURION	Karin						
KAPPI	Mirka						
LEDENT	Isabelle						
LENDERMAN	Anne						
MILEVA	TZENA						
POTZ	Angelika						
PUHONEN	Eeva						
RAU	Karina						
REVA	Marianne -Berta						
ROSSI	Maria						
STAUSHOLM	Lisbeth						
TALVITIE	Jussi						
TOTSIS	Stravro						
VAN HYFTE	Annick						
VAN STALLE	Christine						
WRAAE	Lone						